

CASA CORPULUI DIDACTIC NEAMŢ

ANUL XXIII Nr. 1

2024

ŞCOALA MODERNĂ

CALITATE

COMPETITIVITATE

DISTINCŢIE

CASA CORPULUI DIDACTIC NEAMŢ

Publicație pentru dezvoltare profesională și managerială în educație

CUPRINS

<i>Domeniul</i>	<i>Articolul</i>	<i>Pag.</i>
RECOMANDARE DE LECTURĂ	<i>PRIMĂVARĂ de Lucian Blaga</i>	3
MENTORAT DIDACTIC ȘI FORMARE ÎN CARIERA DIDACTICĂ	<i>CLARIFICARE, CONSULTANȚĂ ȘI COLABORARE ÎN MENTORATUL DIDACTIC</i>	4
	<i>UTILIZAREA FORMATULUI BLENDED LEARNING ÎN MENTORATUL DIDACTIC</i>	7
STUDIU DE CAZ	<i>STIMULAREA PROGRESULUI ȘCOLAR ȘI A COMUNICĂRII LA ELEVI PRIN ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE PRIN COOPERARE</i>	10
EXEMPLE DE BUNE PRACTICI	<i>23 APRILIE – ZIUA INTERNAȚIONALĂ A CĂRȚII ȘI A DREPTULUI DE AUTOR – CUM AȘ DORI SĂ FIE BIBLIOTECA MEA – PORNIND DE LA O BIBLIOTECĂ CELEBRĂ (ORICARE DIN LUME), UN SUBIECT DE INTERES ȘI O CARTE? ABORDARE INTERDISCIPLINARĂ</i>	14
	<i>ACHIZIȚII ȘI EXTENSII ALE PROGRAMULUI ȘCOALA ALTFEL</i>	16
STUDII DE SPECIALITATE	<i>LIMBA ROMÂNĂ LITERARĂ ÎNTRE SECOLUL AL XVI-LEA ȘI SECOLUL AL XIX-LEA</i>	17
	<i>CONCEPTUL DE VIRTUTE ÎN ETICA NICOMAHICĂ</i>	25
	<i>IMPORTANȚA TERAPEUTICĂ A APICULTURII</i>	27

CONSIDERAȚII METODICE	DE LA BACALORAT LA BAC	30
	GESTIONAREA SITUAȚIILOR DE CRIZĂ ÎN CLASA DE ELEVI	33
	BULLYING-UL ÎN ȘCOLI	35
	TEHNICI DE ÎNVĂȚARE EFICIENTĂ	37
	VALENȚELE FORMATIVE ALE JOCULUI DIDACTIC	39

<https://publicdomainvectors.org/ro/search/flori>

Primăvară

(de Lucian Blaga)

A cunoaște. A iubi.
Înc-odată, iar și iară,
a cunoaște-nseamnă iarnă,
a iubi e primăvară.

A iubi - aceasta vine
tare de departe-n mine.
A iubi - aceasta vine
tare de departe-n tine.

A cunoaște. A iubi.
Care-i drumul? Ce te-ndeamnă?
A cunoaște - ce înseamnă?
A iubi - de ce ți-e teamă?
printre flori și-n mare iarbă?

Printre flori și-n mare iarbă,
patimă fără păcate
ne răstoarnă-n infinit,
cu rumoare și ardoare
de albine re-ncarnate.

Înc-odată, iar și iară,
a iubi e primăvară.

Din volumul „Poezii – Vară de noiembrie”, 1962

https://www.cerculpoetilor.net/primavara_lucian-bлага.html

CLARIFICARE, CONSULTANȚĂ ȘI COLABORARE ÎN MENTORATUL DIDACTIC

**Profesor – metodist CURPĂNARU Gabriela-Livia
Casa Corpului Didactic Neamț**

„Mentoratul este un creier de ales, o ureche de ascultat și o îndrumare în direcția corectă.”

(John Crosby)

Practicile curente de **clarificare, consultanță și colaborare** oferă mentorilor o serie de strategii complementare pentru înțelegerea și sprijinirea practicii unui profesor începător.

De asemenea, oferă moduri diferite de a lucra cu un profesor începător, în funcție de nevoile și disponibilitatea de a se implica mai profund în practică. Există, de asemenea, un sentiment că aceste aspecte oferă un mijloc de a sprijini profesorii noi în tranziția de la practica de nou absolvent la o practică independentă, care este, de asemenea, și scopul procesului de mentorat didactic.

Practica

„**Clarificării**” și a punerii întrebărilor clarificatoare este esențială pentru un mentorat didactic eficient și poate ajuta la dezvăluirea tipului de sprijin de care are nevoie un profesor începător.

Un mentorat didactic eficient depinde de ascultarea activă/atentă și înțelegerea persoanei cu care se lucrează.

Clarificarea poate fi susținută prin notarea a ceea ce se spune, iar acest lucru vă va permite să reveniți ulterior la comentariile sau observațiile specifice, care ar putea beneficia și de alte clarificări suplimentare.

Scopul mentorului atunci când clarifică este să fie pe deplin prezent pentru colegul său și să fie „*interesat mai degrabă decât interesant*”.

Ce fel de întrebări poate să clarifice mentorul?

- ✓ Când ai spus... la ce te gândeai?
- ✓ Ce te face să spui asta?
- ✓ Ai putea spune ceva mai multe despre...
- ✓ Nu sunt sigur că am înțeles, ai putea explica asta puțin mai mult?
- ✓ Care dintre aceste idei (provocate de profesorul debutant) este mai importantă sau mai urgentă pentru tine?
- ✓ Dacă ar trebui să alegeți (idei ridicate de profesorul debutant), care dintre acestea ar ajuta cel mai mult?

Întrebări precum acestea îi vor răsplăti pe mentori cu o înțelegere mai profundă a colegului lor, a contextului, circumstanțelor și nevoilor, oferind indicii dacă ar putea beneficia mai mult de asistență, de consultanță sau de colaborare.

A pune întrebări clarificatoare, mai degrabă decât întrebări analitice, critice sau interogative, poate fi destul de dificil la început.

Scopul clarificării întrebărilor este de a înțelege ceva mai deplin din perspectiva profesorului începător. Întrebările de clarificare îl ajută pe profesorul începător să gândească mai clar, iar răspunsurile generate pot fi la fel de revelatoare și de ajutor pentru noul profesor.

Întrebările clarificatoare bine formulate ar trebui să conducă la perspective destul de puternice pentru profesorul începător.

Atunci când acordă consultanță, mentorul răspunde întrebărilor sau solicitărilor de informații sau idei ale profesorului începător și ia în considerare o nevoie declarată (sau implicită) de cunoștințe specifice sau de know-how.

Mentorul, bazându-se pe experiența lui mai amplă și pe portofoliul mai bogat de practici, își sprijină colegul mai puțin experimentat cu opțiuni și alternative de luat în considerare, la care altfel nu ar avea acces.

În etapa de consultanță, ideile, posibilitățile și soluțiile curg de la mentor la profesorul debutant.

Mentorul este poziționat ca „expertul”, „dăruitorul” și persoana care are cele mai multe cunoștințe.

De asemenea, este un element comun, ca profesorii noi să poziționeze un mentor în acest fel, în special la începutul unei relații de mentorat. Ei pot dori (sau au nevoie) de răspunsuri și soluții, iar mentorul poate fi văzut ca o sursă pregătită de posibilități de practică.

Este recomandat ca mentorii să se poziționeze ca și consultant, în relația cu profesorii mentorați.

O tehnică de creștere treptată a nivelului de relaționare - *profesorul debutant care ia decizii* - poate fi realizată prin creșterea numărului de opțiuni și alternative oferite.

Acest lucru încurajează profesorul începător să recunoască faptul că există mai multe moduri de a aborda același obiectiv sau provocare de predare și îl încurajează să cântărească posibilitățile și să ia decizii profesionale.

Încurajează profesorul debutant să se angajeze cu mentorul într-o conversație profesională, ceea ce permite să fie ajutat să-și aprofundeze gândirea în legătură cu opțiunile oferite. Întrebările de clarificare pot fi folosite cu succes în aceste circumstanțe.

Dovezile pot juca, de asemenea, un rol important în relația de consultanță atunci când sunt utilizate pentru a ajuta profesorul debutant să decidă între opțiunile oferite.

Acest lucru încurajează profesorul începător să vadă dovezile ca pe o influență importantă în procesul de luare a deciziilor.

Când colaborează, mentorul se angajează cu colegul său într-o abordare comună a analizei, rezolvării problemelor, luării deciziilor și reflecției.

Colegul lor mai puțin experimentat și-a manifestat, în general, dorința de a se angaja într-o muncă comună și își aduce propriile idei și posibilități în colaborare. Cu toate acestea, mentorul poate determina colaborarea punând întrebări precum: *Este ceva la care am putea lucra împreună?*

Colaborarea

introduce un sentiment mai mare de egalitate și colegialitate în relația de mentorat, oferă oportunități pentru contribuții creative, deoarece necesită contribuții atât din partea mentorului, cât și a profesorului debutant.

Colaborarea încurajează noii profesori să-și asume o responsabilitate mai mare (mai multă agenție), stimulează luarea deciziilor în comun sau negociat și pregătește profesorul debutant pentru lucrul în echipă.

Colaborarea duce, de asemenea, la un sentiment tot mai mare de autoeficacitate și realizare.

Dovezile pot juca un rol mai important atunci când colaborează, deoarece mentorul îl poate sprijini pe profesorul începător să analizeze și să sape mai adânc în orice dovezi pe care le-au capturat împreună.

Astfel, profesorul debutant se va simți mai puțin vulnerabil atunci când analiza este întreprinsă împreună cu colegul lor mai experimentat.

Referințe bibliografice

1. Aitken, G., Sinnema, C., & Meyer, F. (2013). *Initial Teacher Education Outcomes: Graduate Teacher Standards*, The University of Auckland
2. Hudson, P., 2012. *How can Schools support Beginning Teachers? A Call for Timely Induction and Mentoring for Effective Teaching*. *Australian Journal of Teacher Education*, Vol 37, 7. p. 71-84
3. Malone, H.J. (2013). *Leading Educational Change: global issues, challenges, and lessons on whole-system reform*. New York, Teachers College Press.
4. New Zealand Teachers Council, (2011). *Professional Learning Journeys: Guidelines for Induction and Mentoring and Mentor Teachers*, N.Z
5. Nolan, A. Assoc Prof., Morrissey, M. Dr., Dumenden, I. Dr., 2012. *Mentoring for Early Childhood Teachers: Research Report 2012*. Victoria University and Deakin University
6. Scherer, M. *The Challenges of Supporting New Teachers: A conversation with Linda Darling-Hammond*. *Educational Leadership*. Volume 69, Number 08, May 2012, p.18-23
7. Stoll, L. (2013), *Capacity for learning: Getting serious about practice improvement*, in Helen Janc Malone (ed) 2013, *Leading Educational Change: global issues, challenges, and lessons on whole-system reform*. New York, Teachers College Press.
8. Timperley, H. (2013) *Learning-To-Practice: A paper for discussion*. Faculty of Education, The University of Auckland

***<https://www.education.vic.gov.au/>

UTILIZAREA FORMATULUI BLENDED LEARNING ÎN MENTORATUL DIDACTIC

Profesor POPA Elena-Cristina
Liceul Economic „Al.I.Cuza” Piatra Neamț

„Cunoașterea există pentru a
fi împărtășită.”
(Ralph Waldo Emerson)

În contextual actual al secolului XXI se vehiculează tot mai mult termenul de **pedagogie digitală** care vizează folosirea tehnologiilor digitale în educație și aplicarea lor într-o perspectivă andragogică dar și pedagogică prin conceperea unor paradigme educaționale.

Pedagogul care abordează informatizarea actului de predare-învățare este tot mai conștient de lacunele învățământului tradițional (cea mai evident fiind lipsa feedforward-ului și a feedback-ului) și ajunge la concluzia că procesul educational trebuie organizat placând de la învățarea de către educabili a unor discipline și nu de la caracterul predării de către

educatori a respectivelor discipline.

Conceptul de **blended learning** este un concept de educare modern, flexibil, care are ca scop dobândirea de către fiecare cursant a unor cunoștințe de nivel tehnic ridicat.

Sistemul este bazat pe concepte și metode de studiu inovative care cuprind studiul în sala de clasă asistat de profesor, studiu individual și studiul online.

Învățarea bazată pe metode tradiționale rămâne una dintre cele mai apreciate căi de învățare a noțiunilor teoretice.

Dar interacțiunea dintre profesor și educabil s-a dovedit a fi cea mai eficientă și consolidarea conținuturilor învățării mai bună, prin învățarea asociată.

Învățarea asociată este un program educațional formal sau non formal, care

combină mediile digitale cu metodele tradiționale folosite la clasă.

Blended learning-ul este un termen care descrie o modalitate de învățare mixtă, ce combină metodele de învățare tradiționale cu studiul independent obținând astfel o nouă metodologie hibridă de învățare.

Acesta reprezintă o schimbare majoră în strategiile didactice prin introducerea computerului actul de predare-învățare-evaluare.

Blended learning-ul este interacțiunea dintre profesor și elev prin intermediul tehnologiei.

Elevii se pot bucura de o învățare personalizată folosind instrumente de învățare mixte, profesorii pot interacționa cu elevii mai eficient prin monitorizarea creșterii calității actului instructiv-educativ și prin

oferirea feedbackului instantaneu.

Microsoft Teams

este o platformă digitală ce integrează într-un singur loc conversațiile și conținuturile, dovedindu-se astfel o unealtă extrem de eficientă pentru învățământul online interactive.

Microsoft Teams permite organizarea de cursuri, webinarii și sesiuni de training online, la care pot participa până la 10.000 de persoane.

Ce o deosebește de alte hub-uri este faptul că partajarea și editarea fișierelor în format Word, PowerPoint și Excel, se poate face în timp real, iar partajarea de fișiere audio, video sau partajare ecran (share screen) se face de o calitate ireproșabilă.

Invitațiile de participare pentru cursurile și întâlnirile online sunt mai simple ca niciodată prin trimiterea invitației de participare prin email.

În plus, Microsoft Teams are opțiunea de a dezactiva sunetul sau de a elimina participanții dintr-o sesiune, dar și de a desemna prezentatori.

Invitații, care sunt din afara organizației, pot

astepta într-o sală de așteptare virtuală validarea accesului la întâlnire din partea organizatorilor.

Cele 7 beneficii ale învățării “blended”

- Folosind module de învățare online puteți câștiga timp și energie.
- (Cursurile tradiționale - în sala de curs, se țin doar din 2 în 2 săptămâni!)
- Exercițiile pot fi completate oricând, în funcție de timpul liber al cursantului
- Metoda de învățare online ne îndeamnă la independență și la dezvoltarea conștientă a competențelor noastre de învățare.
- Prin platforma educațională online profesorul poate utiliza în procesul de predare, materii interesante, cu informații actuale și materiale multimedia.
- Fiecare cursant învață în ritmul său, și primește feedback în mod automat despre rezultatul obținut după rezolvarea exercițiilor.
- În timp ce la un curs online obișnuit este /ar

putea fi greu să vă persistați, în acest caz profesoara vă stă la dispoziția dvs. în fiecare zi, vă răspunde la întrebări, vă întâlnește din 2 în 2 săptămâni.

- Competența de comunicare este dezvoltată cu o mai mare ușurință, în cadrul orelor de curs derulate într-o ambianță prietenoasă și amabilă.
- Faceți parte dintr-o comunitate, o grupă, care vă ajută să vă păstrați motivația.
- *Ideea centrală în activitatea derulată în sistem blended-learning este de a combina mai multe metode de livrare a instruirii.*
- *Se poate începe, de exemplu, o lecție în clasă și se continuă cu materiale postate de către profesor pe clasa virtuală, utilizând o platforma de e-learning. Americanii, și nu numai, vorbesc de Learning Management System - integrarea e-learning în sistemul acesta de management al instruirii.*

Referințe bibliografice:

1. www.learnupon.com/blog/what-is-blended-learning/
2. Kidd, J.R., (1981), *Cum invata adultii*, Editura Didactica si Pedagogica, Bucuresti.
3. <https://educatia-digitala.ro/invatarea-hibrida-sau-mixta-blended-learning-experimentul-ariadna/>
4. <https://edict.ro/blending-learning-o-modalitate-atractiva-de-formare-continua/>
5. <https://ralucamonika.blogspot.com/2016/05/avantaje-dezavantaje-blended-learning.html>
6. <https://sec.ro/ro/articles/29/c-ele-7-beneficii-ale-invatarii-blended>
7. Stoica Ancuța Loredana, *Beneficiile utilizării platformelor e-learning în predare-învățare*, Editura Școala Vremii, Arad

STUDIU DE CAZ – STIMULAREA PROGRESULUI ȘCOLAR ȘI A COMUNICĂRII LA ELEVI PRIN ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE PRIN COOPERARE

**Prof. BANCU Lucreția
Școala Profesională Adjudeni**

Învățarea prin cooperare este o strategie de instruire structurată și sistematizată a grupurilor mici de elevi, astfel încât aceștia să poată lucra împreună urmând ca fiecare membru al grupului să-și îmbunătățească performanțele proprii și să contribuie la creșterea performanțelor celorlalți membri ai grupului.

Obiectivele cercetării:

1. evaluarea inițială pentru aria curriculară: Matematica și științele naturii.
2. selectarea și experimentarea unor metode și procedee moderne, interactive de grup, în concordanță cu specificul vârstei elevilor, cu profilul lor psihologic și cu cerințele noului curriculum.
3. aplicarea în cadrul activităților instructiv-educative a unor metode interactive de stimulare a progresului școlar și a comunicării școlarelor;

4. evaluarea finală a progresului școlar și a comunicării școlarelor la finalul experimentului pedagogic realizat.

Ipotezele cercetării
Ipoteza generală: Avansăm ipoteza: utilizarea metodelor și procedeele didactice care stimulează învățarea prin cooperare ameliorează progresul în învățare la elevi.
Ipoteze specifice:

1. Utilizarea metodelor și procedeele didactice care stimulează învățarea prin cooperare ameliorează în ansamblu rezultatele obținute de elevii din clasa experimentală la testele finale la Chime, în raport cu rezultatele obținute de elevii de la clasa martor.
2. Utilizarea metodelor și procedeele didactice care stimulează învățarea prin cooperare ameliorează comunicarea în scris la elevii din clasa experimentală, la testele finale la Chimie în raport cu rezultatele obținute de elevii din clasa martor.

Metodologia cercetării

Pentru a îndeplini obiectivele propuse și pentru a verifica ipotezele de cercetare am desfășurat întreaga activitate de cercetare cu două clase paralele din mediul rural.

Deoarece mi-am propus să declanșez o acțiune educațională, rezultatele acesteia fiind înregistrate și prelucrate pentru a demonstra eficiența utilizării metodelor de cooperare (Metoda pălăriilor gânditoare, Explozia stelară, Tehnica ciorchinului Știu/Vreau să știu/ Am învățat, Metoda Frisco Cubul, Tehnica 6/3/5 (brainwriting), Creioanele la mijloc, Fishbowl (tehnica acvariului), Mozaicul) prin metodologia adoptată se va ajunge la descoperirea unor relații cauzale, am organizat cercetarea experimentală.

Etapile desfășurării cercetării

În procesul de învățare la clasele VIII A-VIII B trebuie să se folosească metode care creează posibilitatea elevului de a

transforma cunoștințele pasive în cunoștințe active și de a favoriza descoperirea unor noi cunoștințe cât și aplicarea lor în activitatea practică.

Primele teste au fost cele de evaluare inițială, în consens cu remarca lui D. Ausubel: "Dacă aș vrea să reduc toată psihologia la un singur principiu, eu spun: ceea ce contează cel mai mult în învățare sunt cunoștințele pe care le posedă elevul la plecare. Asigurați-vă de ceea ce știți și instruiți-l în consecință".

Metoda de bază utilizată a fost experimentul psihopedagogic de tip ameliorativ, dar și metoda observației și analiza produselor activității.

Cercetarea a cuprins trei etape:

A. Etapa inițială care a avut un caracter constatativ.

B. Etapa intervenției ameliorative cu valoare formativă în stimularea proceselor psihice și a personalității elevilor.

C. Etapa evaluării ce a avut un caracter comparativ, cu privire la rezultatele obținute în urma demersului experimental formativ.

A. Etapa inițială, s-a desfășurat la începutul anului școlar, prin aplicarea probei de evaluare inițială pentru a stabili nivelul de pregătire al elevilor.

Astfel, am putut identifica competențele de care dispun elevii la

disciplina Chimie. În această etapă am aplicat ambelor eșantioane de elevi o probă de evaluare scrisă, la disciplina Chimie. În conceperea acestei probe am urmărit evaluarea cunoștințelor elevilor la începutul anului școlar. Scopul a fost acela de a stabili punctul de plecare în desfășurarea demersului experimental.

Având un caracter constatativ, testul de evaluare inițială reflectă volumul și calitatea cunoștințelor, deprinderilor și priceperilor elevilor, constituind un punct de pornire în demersul formativ. Testele au fost aplicate ambelor clase.

Proba de evaluare inițială la Chimie conține 9 itemi, obiectivele urmărite și descriptorii de performanță.

Variabilele cercetării:

a) variabilele independente – metodele de stimulare a învățării prin cooperare: descrise în subcapitolul B, Etapa formativă.

b) Variabilele dependente:

1) rezultatele finale ale elevilor la Chimie;

2) comunicarea în scris a rezultatelor la itemii din testul inițial și cel final de evaluare, care au impus construirea de enunțuri.

B. Etapa formativă

La eșantionul experimental, pe tot parcursul acestei etape, am avut în vedere

utilizarea metodelor și tehnicilor de stimulare a comunicării și promovarea învățării prin cooperare. La eșantionul de control maniera de lucru a fost una obișnuită, bazată pe metode tradiționale.

Am încercat ca fiecare metodă implementată să fie făcută transparentă, să i se prezinte esența, valențele, variantele și denumirea, pentru ca elevul să îi poată descoperi utilitatea și în alte situații, atunci când experiența de învățare o cere, crearea unui mediu școlar propice dezvoltării cooperării, eliminarea factorilor care ar putea duce la blocarea creativității și nu în ultimul rând, am căutat să apreciez efortul fiecărui copil sau grupă, realizând evaluarea muncii acestora într-un mod deschis, dialogat.

C. Etapa finală

Etapa experimentală a cercetării a constat în administrarea unei probe de evaluare finală, identică pentru cele două clase: experimentală și de control. În conceperea acestor probe am urmărit evaluarea cunoștințelor elevilor la sfârșitul anului școlar și construirea unor itemi echivalenți cu cei din proba de evaluare inițială.

Concluzii

Așa cum rezultă din partea practic-aplicativă a lucrării, abordarea interactivă și interdisciplinară a

conținuturilor învățării este determinată de necesitățile sociale, psihologice și pedagogice.

Societatea modernă pune în fața individului sarcini de cooperare, de inițiativă și creație, de asumare a răspunderii, care nu se pot forma fără un exercițiu îndelung la vârsta la care se cristalizează trăsăturile personalității copilului.

Analiza și interpretarea rezultatelor obținute indică o tendință pozitivă de ameliorare a rezultatelor școlare ale elevilor, în favoarea clasei experimentale, care nu poate fi pusă exclusiv pe seama dezvoltării psihice și fizice a elevilor, fapt ce îmi permite să afirm că ipoteza propusă de mine spre cercetare se confirmă.

Prin aplicarea sistematică a metodelor și tehnicilor interactive în cadrul lecțiilor de Chimie am sesizat ameliorări în dezvoltarea exprimării orale și scrise a elevilor, în activizarea și nuanțarea vocabularului științific, s-a îmbunătățit relația profesor-elev, comunicarea devine modernă și democratică, elevii bucurându-se de libertate, de o comunicare bazată pe cooperare, colaborare și ajutor reciproc.

A fost încurajată inițiativa elevilor la lecție, adresarea de întrebări, fiind înlăturată teama de a nu

greși, iar pe parcurs elevii s-au familiarizat cu metodele și denumirile lor, au înțeles eficiența lor și pașii care trebuie urmați pentru realizarea acestora.

Folosind metodele și tehnicile de stimulare a creativității, atât individual, frontal cât și pe grupe, am constat următoarele:

- elevii își însușesc mai ușor noile cunoștințe;
- crește încrederea că pot să decodifice și să înțeleagă conținuturile, atât pe cont propriu cât și în grup;
- doresc să se implice în învățare și nu dau semne de oboseală pentru că se implică conștient, voit, învățând activ și logic;
- elevii și-au îmbogățit și nuanțat vocabularul, datorită unor metode precum: jocul didactic, cvintetul, cadranele, ciorchinele;
- a fost valorificată inteligența lingvistică, exprimarea logico-matematică;
- elevii au realizat un real progres în alcătuirea de dialoguri, compuneri, dând dovadă de imaginație creatoare, originalitate, fluentă, flexibilitate în exprimare.

Învățarea prin cooperare reprezintă folosirea grupurilor mici în scopuri instructive, astfel elevii lucrând împreună își maximizează atât propria învățare, cât și pe a celorlalți colegi.

Printr-o astfel de organizare a situațiilor de învățare, elevii depind într-un mod pozitiv unii de alții, iar această interdependență pozitivă îi conduce la devotament față de grup.

Alte elemente esențiale în învățarea prin cooperare sunt:

- responsabilitatea individuală
- interacțiunea stimulative
- deprinderi și competențe interpersonale
- conștientizarea și evaluarea modului în care funcționează grupul de lucru.

Atunci când se realizează învățarea prin cooperare în mod regulat, elevii, din "singuratici care învață", pot deveni "colegi care învață împreună".

Raportându-ne la climatul micro-social din școală, metodele învățării prin cooperare stârnesc participarea conștientă și activă a elevilor, aceasta presupune organizarea, în funcție de obiectivele operaționale bine stabilite, în care copiii lucrează împreună, în mod convergent, pentru a atinge scopuri comune. Astfel spus ea constă în declanșarea și menținerea unor relații de cooperare și competiție între membrii unui grup sau membrii mai multor grupe de copii în vederea rezolvării sarcinilor învățării.

În procesul instructiv-educativ am alternat

activitatea frontală cu cea individuală sau pe grupe, pentru a permite progresul tuturor elevilor în ritmul propriu de învățare. Rezultatele pe care le-au obținut elevii la probele de evaluare finale, mă determină să consider că obiectivul propus a fost îndeplinit.

Datele procesului instructiv-educativ prin abordarea metodelor interactive și a învățării prin cooperarea tuturor componentelor acestuia.

Pot afirma că această cercetare a fost o provocare pentru mine, un prilej de a studia atât literatura de specialitate cât și literatura psiho-pedagogică, de a-mi aprofunda și îmbogăți cunoștințele despre creativitate ca fenomen complex, dar actual și vital pentru viitor.

Bibliografie:

Metodica-ghiduri-pentru-profesori - Învățarea în școală - David P. Ausubel
Metode de stimulare a interesului elevilor pentru știință și tehnologie - 2013
Iași

23 Aprilie-Ziua mondială a cărții și a dreptului de autor
CUM AȘ DORI SĂ FIE BIBLIOTECA MEA-
PORNIND DE LA O BIBLIOTECĂ CELEBRĂ (ORICARE DIN LUME), UN SUBIECT DE
INTERES ȘI O CARTE ? ABORDARE INTERDISCIPLINARĂ

Bibliotecar Macovei Ana
Casa Corpului Didactic Neamț

”Respectul față de cărți poate fi manifestat doar prin folosirea lor.”
 Umberto Eco

Întreaga lume sărbătorește pe 23 aprilie, cartea și dreptul de autor. În România, vom sărbători cartea, o dată în plus, prin declararea acestei zile a fi *Ziua bibliotecarului din România*. Ideea de a constitui o ”bibliotecă” pornind de la un subiect preferat ce se află în legătură cu o bibliotecă celebră (oricare din lume), aduce în prim plan o carte de la care, citind-o voi nota diverse *cuvinte cheie*. Aceste *cuvinte –cheie* îmi vor oferi posibilitatea descoperirii altor cărți care, cu o abordare interdisciplinară, mă ajută să constituie o colecție de cărți, o ”bibliotecă”. Prin citirea conținutului acestor cărți voi reuși să înțeleg

contextul economic, social, cultural, în care s-a derulat acțiunea cărții citite inițial. Abordând interdisciplinar un subiect, putem construi o adevărată ”bibliotecă” în jurul unui singur subiect, marcând astfel ziua cărții și a dreptului de autor.

Modalitatea de constituire a unei ”biblioteci” proprii, a fost punctul de plecare a activității inițiate de Casa Corpului Didactic Neamț, **23 Aprilie-Ziua mondială a cărții și a dreptului de autor -CUM AȘ DORI SĂ FIE BIBLIOTECA MEA?**

Punctul de pornire a fost o bibliotecă celebră legată de un subiect preferat, repere ce mă vor ajuta să îmi definesc colecția în trei pași, după cum urmează:

PASUL1. Aleg o bibliotecă celebră, ce mă trimitere către subiectul preferat

PASUL 2. Aleg să citesc o carte inspirată de subiectul

ce mă interesează, legat de bibliotecă celebră aleasă

PASUL 3. Construiesc o colecție de cărți , o ”bibliotecă” folosind cuvinte-cheie din cartea citită (descopăr cărți care mă ajută să înțeleg mai bine subiectul din cartea aleasă- abordare interdisciplinară)

Dezvoltând ideea, aflăm cum pot fi urmați cei trei pași, astfel încât, antrenând și elevii, să putem constitui bibliotecă noastră.

PASUL1. Aleg o bibliotecă celebră , ce mă trimitere către un subiect preferat .

Pot alege o bibliotecă, căutând legătura cu subiectul preferat, folosind criteriile următoare:

- biblioteca, din punct de vedere arhitectural
- biblioteca, din punct de vedere al colecțiilor rare
- biblioteca, din punct de vedere al serviciilor oferite

cititorilor (educarea elevilor, a părinților)

Pentru mine, subiectul de interes a fost **Michelangelo Buonarroti** iar biblioteca celebră aleasă, din punct de vedere arhitectural : **Biblioteca Laurentiana din Florența, Italia**, inaugurată în 1571. Este una din cele mai importante realizări arhitecturale ale lui Michelangelo Buonarroti.

O parte a edificiului a fost ridicat de el și finalizat de o altă echipă. Arhitectura sălii de lectură a fost o inovație pentru vremea respectivă. La fel și dispunerea ferestrelor.

PASUL 2. Aleg o carte inspirată de subiectul ce mă interesează, legat de biblioteca celebră aleasă

- **Subiectul ales: MICHELANGELO BUONARROTTI**
- **Cartea citită pentru subiectul ales: IRVING STONE - Agonie și extaz. București: Editura Orizonturi, 1993.**

PASUL 3. Construiesc o colecție de cărți , o **"bibliotecă"** folosind cuvinte-cheie din cartea citită (descopăr cărți care mă ajută să înțeleg mai

bine subiectul din cartea aleasă- abordare interdisciplinară)

- Cuvinte cheie din cartea *Agonie și extaz*:
- Biblia
- Lorenzo de Medici
- Umanism (Pico della Mirandola, Machiavelli)
- Sculptura antică greacă
- Panteonul din Roma, Vatican, Florența-în perioada medievală
- Inchiziția, Papa Borgia, Savonarola, Papa Iuliu al II-lea
- Capela Sixtină, Pieta, Judecata de apoi
- Bazilica Sfântul Petru din Roma
- Sculptura și pictura italiană în perioada Renașterii (Botticelli, Da Vinci, Rafael Sanzio)
- Poemele scrise de Buonarroti

Modalitatea aceasta de lucru poate fi prezentată și elevilor din ciclul gimnazial și liceal pentru mai buna înțelegere a unei lecții. Încercăm să construim "punți" de legătură între disciplinele

școlare. Astfel, de la matematică se poate face legătura cu arhitectura, cu sculptura, cu pictura, cu religia, cu geografia sau cu literatura. Tratănd o disciplină de studiu în acest fel, pot fi evitate întrebări puse de elevi, de genul: *De ce să învăț la matematică teorema X, sau de ce să învăț la istorie, evenimentele Y?* Pentru că, dacă se fac trimiteri la un subiect comun care apare amintit în mai multe discipline în programa școlară, apare curiozitatea elevului care va învăța de plăcere. De exemplu, când elevii sudiază la *Limba română* Scrisoarea a III-a de Mihai Eminescu, vor înțelege mai bine la *Istorie românilor*, lecția Mircea cel Bătrân , la *Geografia României* vor descoperi regiunea Rovine, la *Religie*, vom afla că Mănăstirea Cozia este o ctitorie a marelui voievod al Țării Românești.

Revenind la ideea de bază, mereu îmi pot constitui o colecție de cărți, o "bibliotecă", ce îmi va face plăcere să o citesc pentru că mă ajută să înțeleg un subiect preferat.

ACHIZIȚII ȘI EXTENSII ALE PROGRAMULUI ȘCOALA ALTFEL

Macovei Ionel Alexandru Colegiul Tehnic Forestier Piatra Neamț

Programul *Școala altfel*, în forma în care este proiectat, o știu toți cei ce lucrează în domeniul educației, se dorește un program remedial al unor aspecte nedorite care afectează, din păcate, nu doar mediul educativ dar și întreaga societate.

Teme prioritate, cum ar fi:

- Prevenirea și combaterea consumului de stupefiante
 - Prevenirea și combaterea violenței și a aspectelor legate de bullying
 - Stil de viață sănătos
- sunt, în opinia mea, nu doar bine venite dar și absolut necesare în contextul actual. Asta, referitor la achiziții și la formarea unei atitudini realiste și corecte a tinerilor față de viață și aspectele sociale.

Contează însă foarte mult și extensiile:

Cum realizăm?

Ce parteneriate facem?

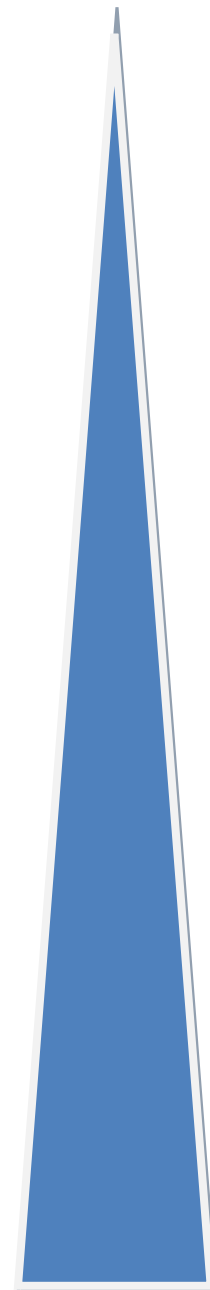
Ce învățați acum la activitățile respective?

Învățarea și implicarea unor profesioniști din domeniul juridic, al poliției, psihologi, psihiatri și sociologi, ar spori impactul acestei activități

asupra tinerilor și i-ar conștientiza într-o măsură și mai mare asupra riscului la care se expun.

Referitor la Stilul de viață sănătos, prezența unor medici nutriționiști, psihologi, antrenori, ar crea de asemenea un impact pozitiv mult mai mare asupra tinerilor. Ar fi o formă de parteneriat cu „profesori asociați” așa cum sunt denumiți ei în educația statelor vestice, specialiști de marcă din diverse domenii care țin prelegeri și seminarii, împărtășind din experiența și expertiza lor, generațiilor viitoare. Și dacă discutăm despre extensii, cum ar fi să invităm parteneri economici și în cadrul unor seminarii cu tinerii să-l învățăm cum să conceapă un CV profesional sau cum trebuie să se comporte să puncteze și să își structureze un interviu de angajare. Sau de ce nu, în domeniul bancar cum să își deschidă conturi, să le gestioneze, să facă plăți, transferuri și cumpărături online, cum să evite clauze ascunse în contracte și diverse riscuri, cum să își protejeze datele

personale și exemplele ar putea continua.

LIMBA ROMÂNĂ LITERARĂ ÎN TRE SECOLUL AL XVI-LEA ȘI SECOLUL AL XIX-LEA

Pr. prof. dr. drd. Capșa – Togan Mihai - Gabriel
Liceul Particular Nr. 1 Piatra-Neamț

În secolul al XVII-lea și o parte a secolului următor, cultura românească este reprezentată în bună măsură de literatura religioasă, de scrierile istorice, de cele juridice și mai puțin de cele beletristice sau științifice, acestea din urmă aflându-se în faza primă, de traducere a lor sau de prelucrare.

O activitate bisericească cu reale valori în plan literar a desfășurat mitropolitul Antim Ivireanul (c.1650-1716), nenumăratele sale predici, care depășesc aria canonică, constituind veritabile pagini de virtuozitate scriitoricească (*Didahii, Chipurile Vechiului și Noului Testament, Învățătură pentru taina pocăinții, Învățătură bisericească, Capete de poruncă etc.*). Sunt predici încărcate de cugetări, reflecții, descrieri ale unor evenimente istorice, analogii etc., care măsturisesc despre vastele cunoștințe ale lui Antim din cele mai diverse domenii: filozofie, istorie, literatură, politică, mitologie

ș.a. Tehnica sa oratorică, asociată firesc cu începuturile acestui tip de discurs (înregistrat astfel de istoria literaturii române), este și un veritabil exercițiu lingvistic, o mărturie incontestabilă asupra supleței limbii române, dincolo de închistările la care era supusă în acest timp prin traduceri. Sunt pagini care impresionează nu numai prin efectul persuasiv al conținutului, ci și prin originalitatea stilistică la care concură cele mai diverse mijloace lexico-semantică, morfo-sintactice sau de ordin oratoric (valorificări semantice și distribuții lexicale inedite, cum de epitete și metafore, interogații retorice, simetrii sintactice, parabole etc.).

Câteva exemple:

„Și carii socotesc, drept acéia, acéste faceri de bine zioa și noaptea oare de ce bucurie vor fi cuprinși ? Și cu ce veselie să vor răsfața și ce sărbători vor prăznui? Ce Psalmi și ce cântări vor cânta ?“ (A: 96)

„Mi să pare ca când ași vedea înaintea ochilor miei chipul ei, de toate părțile

să sufle vânturi mari, să se strângă împrejurul vântului nori negri și deși, toată marea să spumege de mânie și pretutindenea să se înalțe valurile, ca niște munți. Mi să pare că văz corabiia apostolilor că o luptă cu multă sălbăticie turburarea mării: de o parte o bat valurile, de altă parte o turbură vânturile; de o parte o rădică spre ceriu, de altă parte o pogoară la iad.“ (A: 138)

„Lumea aceasta iaste ca o mare ce să turbură, întru care niciodată n-au oamenii odihnă, nici liniște. Corăbiile între valuri sânt împărățiile, crăiile, domniile și orașele, mulțimea norodului, politiile, supușii, bogații și săracii, cei mari și cei mici, sânt cei ce călătoresc și să află în nevoie.

Văturile céle mari ce umflă marea sânt nevoile céle ce ne supără totdeauna.

Valurile ce luptă corabiia sânt nenorocirile carele să întâmplă în toate zilele.

Norii ce negresc văzduhul, fulgerile ce orbesc

ochii, tunetele ce înfricoșează toată inima vitează sânt întâmplările cele de multe féliuri, neașteptatele pagube, înfricoșările vrăjmașilor, supărările, necazurile ce ne vin de la cei din afară, jafurile, robiile, dările cele gréle și nesuferite, carele le lasă Dumnezeu și ne încungiuă, pentru ca să cunoască credința noastră și să ne vază răbdarea.“ (A: 139)

Pentru a înțelege evoluția limbii române literare și, mai cu seamă, prima fază a acesteia, se impune o disociere reală între ceea ce înseamnă o traducere și un text original, acesta din urmă reflectând mult mai fidel realitatea lingvistică a timpului și a locului în care a fost elaborat.

Textele originale (acte, scrisori particulare etc.) sunt mărturii despre o limbă română mai puțin influențată de limbi străine, în comparație cu traducerile sau diversele acte oficiale.

Analiza celor două tipuri de texte amintite (originale și traduse) relevă faptul că cele mai semnificative distincții se înregistrează la nivel sintactic și lexical, ceea ce este ușor explicabil. Traducătorul, încercând să fie cât mai aproape de original, păstrează cât mai mult din specificul construcțiilor sintactice, chiar dacă sunt greoaie, confuze

și uneori neinteligibile pentru cititorul român. Pe de altă parte, lipsa unor corespondențe lexicale românești pentru varietatea ideilor, noțiunilor sau a realităților desemnate din textele străine, a constrâns pe traducător să păstreze ca atare (sau într-o formă adaptată, după cum considera de cuviință) termenii din textul original. Această realitate se estompează treptat în timp, influența textelor originale atenuându-se tot mai mult după secolul al XVII-lea, traducerile apropiindu-se de specificul lingvistic al textelor redactate în limba română.

Influența limbii vorbite, de pildă, este deosebit de evidentă în realizarea raportului de coordonare la nivelul frazei, printr-o supralicitare a conjuncției și (de ex. „Și merse ... și împlu păhar de vin și băgă și otravă în păhar...“).

Aceeași influență a vorbirii populare explică și unele anacoluturi (de ex. „Iară eu, deaca văzui ce învățătură dumnezeiască și cu folos sufletului și trupului iaste întru ea, iară inima mea se îndulci“).

Sub aspect etimologic, alături de cuvinte moștenite apar mai ales cuvinte de origine slavă, greacă, turcă, iar în spațiul transilvănean cuvinte de origine maghiară. În ansamblu, se observă două mari categorii de cuvinte:

unele azi dispărute sau păstrate în anumite graiuri și altele care s-au păstrat, dar cu evidente modificări în structura lor semantică.

În marea ei majoritate, literatura românească din această perioadă este reprezentată de texte religioase în care se recunosc elemente tipice acestui tip de discurs (de ordin retoric, narativ etc.).

Alături de acestea, un specific al acestei perioade îl aduc textele juridico-administrative, codurile de legi marcate de clișee și anumite inventare lexicale proprii acestui domeniu.

În esență, este o perioadă (secolul al XVI-lea până la mijlocul secolului al XVII-lea) care reflectă un stadiu incipient al unei culturi naționale originale, cu o detașare tot mai accentuată de modelele străine (și ca texte traduse din cele mai diverse domenii: filozofie, politică, religie etc.).

„În prima [perioadă], cuprinsă între 1532 și 1640, se constituie, prin traduceri ce respectă litera și spiritul originalului și prin reproduceri fidele ale acestora, cele dintâi variante stilistice ale limbii noastre de cultură. Anul 1532 marchează, până la apariția unor noi dovezi documentare, începutul traducerilor de cărți bisericești în limba română, iar anul 1640, apariția, exact în tiparul promovat de scrisul

literar anterior, a *Pravilei* de la Govora.

În a doua perioadă, începută în deceniul de mijloc al secolului al XVII-lea și încheiată în jurul anului 1780, se produce perfecționarea și definitivarea structurii stilurilor limbii române literare vechi prin asimilarea, în jurul anului 1650, a unor noi modele stilistice și apoi prin apariția, în jurul anului 1700, a scrisului literar original. Începuturile asimilării unor noi modele formale, diferite de cele slavone (care rămân specifice primului secol de cultură scrisă românească), devin evidente în momentul tipăririi marilor pravile laice (în 1646 și 1652), iar scrisul literar original iese pregnant în evidență, după încercările lui Dosoftei și Miron Costin, prin operele lui Dimitrie Cantemir și Antim Ivireanul. Creația domnitorului-savant oferă, de altfel, prin elemente parodice cuprinse în *Istoria ieroglifică*, primele dovezi indirecte ale constituirii, în forme net diferențiate, a celor trei stiluri funcționale de bază: beletristic, juridic-administrativ și tehnico-științific.

Epoca modernă număără, la rândul ei, ca și etapa corespunzătoare din istoria limbii literare vechi, alte două perioade. Prima dintre acestea, cuprinsă cu aproximație între 1780 și 1840, este o

perioadă de tranziție. Stilurile limbii române literare își diversifică și își înnoiesc structura sub influența unor modele venite, la început sporadic, apoi, din jurul anului 1830, frecvent și programatic, din cultura europeană modernă.“ (CL: 28-29)

Intensificarea legăturilor cu lumea occidentală care a permis un acces mult mai rapid la valorile culturilor avansate, dezvoltarea învățământului de toate gradele, a publicisticii sunt factori care au marcat decisiv modernizarea culturii românești și, implicit, a limbii literare ca mijloc de realizare și răspândire a acesteia.

Detășat de o clasificare sau alta (ca recunoaștere sau nu a unui tip de limbaj funcțional) particularitățile lingvistice, care indică domenii anume (sport, muzică, medicină, chimie, economie, religie ș.a.m.d.), sunt ușor detectabile (mai ales prin elemente lexicale și de sintaxă).

Stilurile „sunt structuri funcționale constituite în timp și supuse permanent transformării. Sunt corpusuri de trăsături și ansambluri de norme ce includ elemente specifice unei anumite categorii de texte, indiferent de zona geografică de alcătuire, dar cerute și condiționate de o serie de factori extralingvistici,

precum scopul comunicării, împrejurările în care se face aceasta, nivelul cultural al emițătorului (autor sau traducător) sau atitudinea lui față de receptor (cititor).“ (CL: 24)

Urmărind tipologia textelor de-a lungul secolelor, este evident că la nivelul limbii române literare din secolul al XVI-lea nu se poate recunoaște decât existența unui limbaj bisericesc și a unui limbaj juridico-administrativ într-o formă rudimentară. Cu secolul următor se conturează limbajul cronicilor istorice și, treptat, al literaturii, iar, practic, după 1700, limbajul științific, în timp ce stilul publicistic poate fi identificat ca atare mai târziu, o dată cu apariția și dezvoltarea publicațiilor din secolul al XIX-lea și, mai ales, din secolul al XX-lea.

Câteva exemple din texte juridice, religioase și istorice (secolul al XVI-lea – secolul al XVII-lea):

„Cînd va pîrî tatăl pre fiu-său cel trupăsc la giudeț pentru vreo greșală ca va fi făcut, atunce i să va face milă giudețului și-i va micșura certarea ce i s-are cădea după greșala lui, cum scrie pravila.“ (*Îndreptarea legii*).

Din Psalmul 8 (*Psaltirea în versuri*, Dosoftei), fragmentul relevă și o măiestrie artistică aparte, prin imaginea metaforică construită pentru

a sugera puterea unică a lui Dumnezeu:

„Văd că-i făcut cerul de mâinile Tale,

Cu toată podoaba, și-i pornit cu cale.

Ai tocmit și luna să crească, să scază,

Să-și ia de la soare lucire din rază.

Stele luminate ce lucesc prin noapte

De dau cuviință, Tu le-ai urzit toate.“

(text adaptat, pentru a se evidenția mai ușor plasticitatea imaginii)

Într-un fragment din cronică lui Gr. Ureche, realizarea portretului lui Ștefan cel Mare demonstrează o veritabilă artă portretistică a cronicarului:

„Fost-au acest Ștefan Vodă om nu mare de statu, mînios și de grabă vărsătoriu sînge nevinovat [...] era om întreg la fire, neleanșu și lucrul său îl știa a-l acoperi și unde nu gândii, acolo îl aflai. La lucruri de războaie meșter ...“

Actele de cancelarie și, mai ales, pravilele (întocmite în conformitate cu spiritul moralei creștine ortodoxe), prin conținut și destinație, au o serie de particularități ușor detectabile în plan morfo-sintactic și lexical. De pildă:

- folosirea frecventă a verbelor la viitor (vezi și în exemplul de mai sus), a conjunctivului, dar și a infinitivului;

- întrebuințarea predilectă a pronumelui personal de persoana I în documente și a persoanei a II-a și a persoanei I plural în pravile (bisericești);

- enumerări multiple, construcții apozitive, folosirea predilectă a coordonării copulative, dar, în funcție de natura prevederilor, și a subordonării (de tip condițional, temporal, atributiv etc.);

- lexical, în mod firesc, se recunosc termeni prin care se denumesc realități despre care se afirmă ceva în astfel de texte (instanțe juridice, grade de rudenie, tipuri de acte, ranguri sociale, funcții publice etc.): *divan, judecată, mărturisi, pâri, le(a)ge, pravilă, carte, hrisov, uric, zăpis, birnic, rob, vecin, gloabă* „amendă“, *bărbat* „soț“, *moș* „bunic“ ș.a.

Cercetările din ultimii ani (vezi, CL) au acordat o atenție sporită stilurilor care individualizează textele cunoscute din perioada 1532-1640 și care, tipologic, evidențiază scrieri bisericești, scrieri laice (cu caracter istoric și popular), juridice, administrative și unele care includ primele semne ale stilului tehnico-științific, conturat propriu-zis mult mai târziu (în secolul al XIX-lea).

Progresul științei și al tehnicii din secolul al XVIII-lea de pe plan european are

un reflex benefic și în provinciile românești, iar numărul în continuă creștere al unor lucrări (traduceri, adaptări și, chiar, originale) confirmă pe deplin interesul pentru scrieri geografice, matematice, filozofice, medicale ș.a., lucrările de lingvistică și cele de geografie fiind socotite cele mai vechi (de ex. ms. *Geografia Ardealului* de la mijlocul secolului al XVII-lea).

De asemenea, din jurul anului 1720 datează prima lucrare de medicină, *Alegerile lui Ippocrat*, iar aproximativ din 1770, primul tratat de medicină, în două părți (*Meșteșugul doftoriei și Meșteșugul doftoricesc*), iar din 1777 se consemnează primul manual de matematică (*Ducere de mîna cătră aritmetica sau socoteala pentru traba pruncilor rumânești* ...).

De la mijlocul aceluiași secol datează și un text de gastronomie (*Cartea întru carea să scriu mâncările*).

De astfel de scrieri se leagă și o dezvoltare, corelată cu o diversificare, a vocabularului, ceea ce a condus la conturarea unei veritabile terminologii științifice, cu o continuă modernizare în timp, o parte din acești termeni regăsindu-se și astăzi.

Acest proces nu se desfășoară identic pentru toate domeniile amintite. În

timp ce în terminologia geografică, medicală și matematică coexistă elemente populare și savante, terminologia lingvistică și cea filozofică este marcată de împrumuturi și calcuri greu accesibile, în parte, vorbitorilor de azi. Faptul se explică, pe de o parte, prin explozia tehnico-științifică a secolului al XX-lea, de care se leagă, implicit, și o înnoire terminologică pe măsură, iar, pe de altă parte, au ieșit din circulația generală o serie de sensuri și variante lexicale, unele regăsite la nivelul graiurilor. De pildă:

- din sfera largă a geografiei: *corn* „peninsulă“, *deal*, *golf*, *văzduh* „climă“, *descălecătură* „colonie“, *oraș*, *crivăț* „nord“, *magnet* ș.a.;

- din domeniul matematicii: *aritmetică*, *țifră*, *rezolvire*, *divizor*, *factor*, *sumă* ș.a.;

- din terminologia medicală: *cărnuri* „mușchi“, *artirie*, *inimă* „stomac“, *boală*, *melanholie*, *umădătură* „secreție“, *alifie*, *balsam*, *pilulă* ș.a.;

- din terminologia filozofică: *arhetip*, *bunătațe* „virtute“, *ceință* „esență“, *dogmă*, *ființă* „esență“, *filosofie*, *gând* „rațiune“, *materie*, *siloghismus*;

- din terminologia lingvistică, cu

precădere cea gramaticală (cu o sferă mult mai largă decât azi, incluzând, pe lângă morfologie și sintaxă, și fonetica și ortografia sau elemente de poetică): *dreaptă-scrisoare* „ortografie“, *slove*, *diftonghi*, *glasnice* „vocale“, *împreună-glasnice* „consoane“, *lovire* „accent“, *cădere* „caz“, *etimologhie* „morfologie“, *neam* „gen“, *plecare* „declinare“, *cuvânt* „propoziție“, *încheiere* „acord“, *înțelegere* „frază“, *prosodie*, *stih* ș.a. (vezi, CL: 134-140).

O privire asupra textelor (manuscrite și tipărite) din faza premergătoare modernizării limbii române literare (din secolul al XVIII-lea și, mai cu seamă, din secolul al XIX-lea) ne relevă faptul că numărul textelor, la început redus, crește rapid, antrenând și o continuă diversificare a conținutului.

De la preponderența textelor religioase (traduse și/sau prelucrate) și a textelor laice, reprezentate inițial doar de acte de cancelarie, diverse documente, însemnări (în principiu acte de tip juridico-administrativ și, apoi, scrieri istorice) se ajunge, paralel, cu continuitatea scrierilor bisericești, prin depășirea unei prime faze de traduceri, prelucrări și simple adaptări, la apariția și dezvoltarea unei literaturi originale bogate și variate, la care se adaugă și

un volum, în continuă creștere, de lucrări tehnico-științifice etc.

Pe parcursul acestor două secole au intrat în circulație (dar cu o popularitate câștigată mai târziu) cărți populare precum: *Floarea darurilor*, *Alexandria*, *Archirie și Anadan*, *Esopia*, *Bertoldo* ș.a.

Fără a fi originale, aceste cărți sunt, practic, primele texte românești în care pot fi identificate elemente de limbă vorbită, datorate traducătorilor și copiștilor (ceea ce a ajutat, în bună măsură, și la identificarea spațiilor geografice de care se leagă diversele lor variante).

Câteva caracteristici ale stilului beletristic:

„În cadrul morfologiei se impune în primul rând atenției absența oricărei restricții în folosirea persoanelor, modurilor, timpurilor și diatezelor verbale. În afară de specializarea, prin subordonare la conținutul textelor, a formelor morfologice ce presupun adresarea directă (persoanele I și a II-a ale verbului, imperativul, substantivele în vocativ și interjecțiile), se observă tendința de utilizare a perfectului simplu și (mai puțin) a imperfectului ca timpuri narrative.

La nivelul sintaxei propoziției se poate constata

o scădere a numărului subiectelor exprimate, comparativ cu acela al predicatelor (de regulă verbale), alături de utilizarea destul de frecventă a părților de vorbire fără funcție sintactică. Fraza are, în ciuda numeroaselor variante de realizare, greu de încadrat într-un tipar unic, o structură simplă, bazată de obicei pe coordonare sau juxtapunere. Dintre propoziții, interogativele, utilizate adesea cu valoare retorică, se dovedesc a fi și ele specifice vechilor texte beletristice românești.

Ordinea cuvintelor în scrierile cercetate este, de regulă, nespecifică, dar ea pare, totuși, să se individualizeze prin câteva inversiuni ale auxiliarului care creează structuri simetrice ce nu se regăsesc totdeauna în originalele sau în unele dintre versiunile românești ale aceluiași text.

Nespecific pare a fi, de asemenea, în ciuda frecvenței ridicate a anumitor clase lexicale, vocabularul. (Prezența marcantă a slavonismelor este dependentă de originalul textelor).

Figurile de stil sunt în schimb definitorii pentru stilul beletristic. Pot fi semnalate deopotrivă figurile semantice (comparația, metafora, epitetul și personificarea, de regulă cu structură simplă și funcție plasticizantă, corelând elemente ce

aparțin cunoașterii imediate) și figurile sintactice (în cadrul cărora sunt dominante formele retorice ale repetiției: anafora, anadiploza, enumerarea și paralelismul sintactic).

În ceea ce privește organizarea discursului, se remarcă drept trăsături specifice utilizarea concomitentă a relatării la persoana a III-a și a vorbirii directe, precum și consemnarea a numeroase formulări sentențioase.

Pătrunse în scrisul vechi românesc prin traducerea unor texte ce se subordonau regulilor retoricii greco-bizantine și mult mai puțin acelor uzuale în texte occidentale, particularitățile menționate atestă utilizarea sigură, nuanțată și adesea elegantă a limbii române încă din a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

Privite în evoluție, de la primele scrieri românești cunoscute la cele alcătuite în prima jumătate a secolului al XVII-lea, aceste particularități dovedesc de asemenea perfecționarea continuă a exprimării artistice românești. Având ca moment de vârf traducerea *Cazaniei a II-a* și a *Paliei*, acest proces de perfecționare a fost favorizat de tipărirea și (mai ales) de copierea repetată a numeroase cărți de lectură (bisericească și laică).“ (CL: 49-50)

Conținutul și masa vorbitorilor cărora se adresează motivează, în mod deosebit, construcția discursului din aceste cărți. *Floarea darurilor*, de pildă, având la bază un text italian, probabil din secolul al XIV-lea, cu variante românești raportate la un text grecesc și unul slav (FL: 70), este un text încărcat de pilde, parabole, sfaturi, cugetări și precepte, ceea ce a atras de la sine o anume selecție lingvistică, din toate punctele de vedere. Un exemplu elocvent ni-l oferă și capitoul despre *mânie* (ca de altfel și alte capitole ale cărții): „mânia ... easte rău inemiei, sufletului. Și scoate sângele omului de la inimă, și de mânia sângele omului se turbură și se întoarce inema întru rău. Și de aceasta 3 reale, den mânie și den nebunie și den răutate, multe rele se fac pre lume“. (FD:131)

Urmează o suită impresionantă de argumentări bogate în meditații, zicale și sentințe prin care se construiește o imagine densă a conceptului de mânie, actualizându-se cele mai variate situații din viața umană care motivează o asemenea stare de spirit:

„Mânia esate mumă tuturor realelor. Și ce dai și ce iai de la omul mânios, nu are mulțemită, nice cinste ... Mânia easte pierdăciunea tuturor bunătăților ... Toată mâniia nebunului easte întru

cuvente, și înțeleptului, în fapte ... Mânia întru oamenii cea înțelepții curând moare, iară întru nebuni niceodată nu se curmă ... Răul de la rău se ia, ca fierulu, ce nu se lucie cu alt, ce iară cu alt fieru“.(FD:132)

Alături de influența vorbirii populare, tiparul stilistic poartă amprenta unor structuri lingvistice savante (latinești, grecești etc.) care, exceptând discordanțele pe care le produceau în fluența exprimării, constituiau și un exercițiu de prelucrare a limbii române cu efecte expresive. Cel mai edificator exemplu îl oferă primul roman (de tip alegoric), *Istoria ieroglifică* (1705) a lui D. Cantemir, exegeții actuali considerând că aceasta „poate fi înscrisă într-o tradiție a literelor românești, ilustrată cu strălucire de câteva cărți scrise până în 1705. E vorba de acele opere având caracter de interogație asupra rosturilor și șanselor omului, situate pe un segment evolutiv având la celălalt capăt *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*“ (DSR: 447).

De pildă: „Cu acestea Lupul tăcînd, Vulpea, macar că nu în puțin frica Lupului avea, însă zavistiia veche spre răutăți noă nepărăsit o împingea. De care lucru cu înțeleapta-și zavistie socotiia că cu casa ei împreună și coliba vecinului să să aprindză multu-și folosește. Și nu doară că socoteala

spre lauda Lupului îi era, ce numai doară că mult într-însul vrednicii descoperind, despre cei goli de dînsele, pînă în cea de apoi vreo ură asupra i-ar aduce (că năroculașe vrednicilor pizmuind să vede, că cu cît sint mai suferitori furtunelor, cu atîta mult valorile să le îndesască, și pre cît lucruri vrednice de laudă ar face și ar arăta, pre atîta în ura și urgiia nevrednicilor să cadă.“ (CD: 99)

„Neamul cel fără neam și chipul cel fără chip, adecă jigăniuța sau păsărița cea cu prepus, iubitoriul noptii, fugătoriul dzilei, vădzătoriul întunerecului și orbul luminii, adecă Liliacul, precum în fericit pămîntul și mănoasă brazda adunării aceștia nu puțină zizanie să fie sămănat aievea ieste. Vidra nu cu picătura, ce cu vadra în vasul înțelepciunii veninul nebunii și-au vărsat.“ (CD: 156)

Opere citate:

1. ANTIM IVIREANUL, Opere, ediție de Gabriel Ștrempel, Editura Minerva, București, 1997 (A);
2. ARGHEZI, TUDOR, Scrieri(I-XXXI), București, 1962-1979;
3. CANTEMIR, DIMITRIE, Istoria ieroglifică, ediție îngrijită, note și glosar de Ion Verdeș și P.P. Panaitescu, ed. a II-a, București, Editura Minerva, 1983 (CD);

4. ***Cele mai vechi cărți populare în literatura română I Floarea Darurilor, text stabilit, studiu filologic și lingvistic, glosar de Alexandra Moraru, București, Editura Minerva, 1996 (FD);
 5. HELIADE RĂDULESCU, ION, Gramatică românească, ediție și studiu de Valeria Guțu Romalo, București, Editura Eminescu, 1980;
 6. MUREȘANU, ANDREI, Poezii și articole, [București], 1963;
- * În citate s-a păstrat grafia edițiilor folosite.

Bibliografie selectivă:

1. ***Contribuții la Istoria limbii române literare în secolul al XIX-lea, vol. I-III, București, EA, 1956, 1958, 1962. (CILL);
2. ***Dicționarul scriitorilor români (A-C), București, Editura Fundației Culturale Române, 1995. (DSR);
3. CHIVU, Gh., Limba română de la primele texte până la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Variantele stilistice, București, Univers Enciclopedic, 2000. (CL);
4. COSTINESCU, MARIANA, Normele limbii literare în gramaticile românești, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1979. (CN);
5. DIMITRESCU, FLORICA, Contribuții la istoria limbii române vechi, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973. (DC);

6. DUMITRAȘCU, KATALIN, August Treboniu Laurian. Opera lingvistică, Craiova, Editura Universitaria, 2002. (DL);
7. GHEȚIE, ION (coord.), Istoria limbii române literare. Epoca veche (1532-1780), București, Editura Academiei Române, 1997. (IV);
8. MACREA, D., Probleme ale structurii și evoluției limbii române, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982. (MP);
9. MANCAȘ, MIHAELA, Istoria limbii române literare. Perioada modernă (secolul al XIX-lea), Universitatea București, 1974. (MI);
10. MICU, SAMUIL, ȘINCAI, GHEORGHE, Elementa linguae dacoromanae sive valachicae, Studiu introductiv, traducerea textelor și note de Mircea Zdrenghea, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980. (EL);
11. MUNTEANU, ȘTEFAN, ȚÂRA, D. VASILE, Istoria limbii române literare, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983. (IL);
12. NEGOMIREANU, DOINA, Probleme de limbă și stil în poezia lui A. Mureșanu, în CL XIII, 1968, nr. 2, p.295-304. (N);
13. NEGOMIREANU, DOINA, Tudor Arghezi – ipostaze ale valorificării și prelucrării lexicului românesc, în SCL, XLI, 1990, nr.5-6, p.421-424. (NA);
14. PUȘCARIU, SEXTIL, Limba română, vol. I, Privire generală, București, Editura Minerva, 1976. (SL);
15. ROSETTI, AL., CAZACU, B., ONU, LIVIU, Istoria limbii române literare, vol. I, București, Editura Minerva, 1971. (RI)

CONCEPTUL DE VIRTUTE ÎN ETICA NICOMAHICĂ

Prof. TINCĂ Lăcrămioara
Casa Corpului Didactic Neamț

Filosofia lui Aristotel are în cuprinsul ei un domeniu practic numit *Etica*. Din punct de vedere evaluativ, etica are un rol important în studierea modului în care trăim.

Departate de conceptele abstracte sau idealiste, concepția despre lume a lui Aristotel se bazează pe o abordare teleologică, adică lucrurile sunt studiate prin raportare la scopul și funcția lor.

Aristotel constată că există o proiectare spre perfecțiune a oricărei forme individuale: „Orice artă și orice doctrină, tot așa orice acțiune și orice hotărâre pare a râvni la un bine: de aceea nimerit s-a spus că binele este ceva râvnit de toate.”¹ În acest sens, scopul final spre care tinde omul este fericirea (eudaimonia). Acesta este punctul de plecare pentru excursul aristotelic. Investigația filosofică reliefează în ce constă fericirea, prin ce mijloace și în ce condiții se poate dobândi.

Fericirea este strâns legată de exercițiul rațiunii și

este o trăsătură a omului virtuos. Virtutea este însușirea care ghidează activitatea omului în așa fel ca el să poată atinge ținta ultimă a vieții – fericirea. Stagiritul construiește o etică a împlinirii, a desăvârșirii.

Pentru că virtutea nu este un dat înnăscut, după cum afirmă filosoful antic, etica este un mod de viață bazat pe cultivarea virtuții. Etica este studiată pentru a înțelege mai bine cum să trăiești o viață bună, iar virtutea este un concept cheie al acesteia.

Termenul grec *areté* (virtute) este dificil de definit. Își are sursa în lumea militară. A avut *areté*, nu numai cel care a fost curajos în luptă, ci și cel care nu și-a umilit dușmanul, nu a provocat moartea camarazilor săi din vina lui. *Areté* se bazează astfel pe o noblețe sufletească, pe un adevărat sentiment de onoare care îl împinge pe erou să îndeplinească acțiunile strălucitoare care îi vor câștiga, printre semenii săi, glorie și faimă. Termenul a fost sinonim cu o acțiune reușită, desăvârșită. Și înțelegem că în această

formă, doar o anumită elită ar putea efectua *aretai*. Rădăcina cuvântului este aceeași cu aceea a cuvântului *aristos*, termenul care semnifică abilitate și superioritate, iar *aristos* a fost folosit constant la plural pentru a desemna nobilimea. Inițial a existat o singură *areté*, dar încetul cu încetul sensul s-a mutat de la lumea militară la cea sportivă și cea politică și Aristotel admite că sunt mai multe *aretai* pentru că există mai multe domenii în care se poate exercita *areté*.

Virtutea este calea de mijloc între o lipsă (un defect) și o exagerare. Așa de exemplu, vitejia este calea de mijloc între lașitate și îndrăzneală (temeritate). Ceea ce provoacă o astfel de abatere este legat de relația noastră cu plăcerea pe care o dorim prea mult sau cu suferința de care ne temem prea mult. La fel, cel care se complăce în toate plăcerile și cel care este insensibil la toate nu ar putea fi numit om virtuos.

Dar virtutea nu este numai calea de mijloc, ci și o culme, un raport între virtute și cele două extreme, de

prea puțin și prea mult. Virtutea este întotdeauna o chestiune de măsură sau de echilibru. „Dar nu numai ivirea, creșterea și pieirea provin din aceleași și prin aceleași cauze: activitățile vor sta cu aceste cauze în același rând. Așa este doar și cu lucrurile care ne sunt mai cunoscute, cum e cazul cu puterea: ea se ivește prin faptul că se ia multă hrană și se suportă multe încordări, și cel puternic e iarăși în stare să facă astfel de lucruri cel mai bine. Tot așa stau lucrurile și cu virtuțile: prin abținere de la plăceri senzuale devenim cumpătați, și devenind astfel, ne putem cel mai bine abține de la ele. Tot astfel cu vitejia: obișnuindu-ne să disprețuim primejdii și să le înfruntăm, devenim viteji, și devenind astfel, vom putea înfrunta cel mai lesne primejdii.

Ca semn al habitus-ului trebuie să considerăm plăcerea sau neplăcerea legată de fapte. Cine se abține de la plăceri senzuale și găsește bucurie în aceasta este cumpătat, cine însă simte în aceasta neplăcere e desfrânat. Și cine înfruntă primejdii și se bucură de aceasta sau cel puțin nu simte nicio neplăcere în aceasta este viteaz, cine însă simte neplăcere este laș. Căci virtutea etică are a face cu plăceri și dureri. De dragul plăcerii doar facem răul moral, și de dragul durerii nu facem binele. De

aceea noi trebuie, cum zice *Platon*, să fi fost conduși într-o măsură oarecare din prima copilărie să ne bucurăm și să ne întristăm de ceea ce trebuie. Căci aceasta este educația potrivită.”²[...] „Virtutea este deci un habitus al alegerii, care ține mijlocul stabilit pentru noi și e determinat de rațiune și anume așa cum obișnuiește să-l determine un om inteligent.”³[...] „De aceea virtutea este mijloc după substanța ei și după conceptul ei esențial; întrucât ea este însă lucrul cel mai bun și săvârșește toate bine, ea este o culme.”⁴

Pentru ca un om să fie virtuos, nu este suficient să comită acte virtuozose pentru că oricine poate acționa bine fără să o facă intenționat, fără să știe de ce, fără măcar să-și dea seama. Virtutea se învață prin realizarea ei. Prin practică, cineva devine fierar, prin acțiuni curajoase devine curajos. În acest sens, virtutea seamănă, la *Aristotel*, cu un organ care poate fi educat, care poate progresa, dar și regresa. Dobândirea unei virtuți necesită încercare și, prin urmare, nu trebuie să ne temem de eșec. Nu ne naștem virtuozși, devenim virtuozși. La *Aristotel*, chiar dacă nu este enunțat *expressis verbis*, este evident că există o dezvoltare morală a

persoanei atâta timp cât practică virtutea.

Virtutea implică întregul om: partea sa apetitivă, partea sa sensibilă și partea sa intelectuală. Pentru această a treia parte, *Aristotel* afirmă că sufletul cunoaște trei feluri de fenomene: stări afective, facultăți și dispoziții.

Aristotel consideră că acea cale de mijloc nu este aceea a lucrului, ci că este relativ la noi. Măsura pentru unul nu este măsura pentru altul. Deci, pentru un mare sportiv, măsura hranei lui nu va fi aceeași ca pentru un bolnav, un tânăr, un bătrân... Excesul pentru unul poate fi calea de mijloc pentru altul. Așadar, actul virtuos se sprijină pe cunoașterea, libertatea și alegerea hotărâtă a agentului moral. Omul trebuie să găsească calea de mijloc prin argumente raționale. Virtutea este dimensiunea umană în afara căreia nimic durabil, de încredere nu poate fi construit împreună cu alți oameni.

Bibliografie:

- 1, 2, 3, 4 *Aristotel, Etica Nicomahică*, Traducere din limba elină de Traian Brăileanu, Editura ANTET XX PRESS, pag. 18, 39, 44

IMPORTANȚA TERAPEUTICĂ A APICULTURII

Macovei Ionel Alexandru
Colegiul Tehnic Forestier Piatra Neamț

Creșterea albinelor sau apicultura ca îndeletnicire, rezistă, în istoria umanității, de mai bine de 9000 de ani. Produsele apicole sunt produse cu beneficii mari pentru sănătatea consumatorului, influențându-i pozitiv starea de sănătate. Apicultura era practică încă din secolul al VII-lea î.Hr., existând o serie de mărturii în acest sens. Tăblițele mesopotamiene, ca și papyrusurile egiptene, menționează, printre altele, faptul că mierea și ceara de albine erau folosite ca medicament. Scrierile din antichitatea greco-romană menționează despre mierea de albine și utilizarea ei medicală, subliniindu-se numeroasele sale proprietăți medicinale: antiseptic, tonifiant, sedative, febrifug, aperitiv și digestiv. Aristotel, de exemplu, a scris șase volume despre albine și produsele lor, recomandând propolisul drept remediu în plăgi supurate. Hipocrate, cel mai de seamă medic al Antichității, mai târziu Pliniu, Galien și Dioscoride vorbesc,

de asemenea, despre miere, folosită într-o serie de boli.

În România, pentru această îndeletnicire de creștere a albinelor, a fost adoptată **Legea apiculturii nr. 383/2013**. Capitolul III al acestei legi, articolul 21, precizează faptul că :

- (1) *Apicultura este o activitate importantă care, prin acțiunea de polenizare a albinelor, contribuie la protecția mediului și la creșterea producției agroforestier*
- (2) *Calificarea produselor apicole ca fiind obținute după metodele de producție ecologică este strâns legată de tratamentele aplicate stupilor, precum și de calitatea mediului. Această calificare a produsului ca produs ecologic depinde în egală măsură de condițiile de extracție, de prelucrare și de depozitare a produselor apicole.*

Produsele apicole

- mierea, lăptișorul de matcă, polenul, propolisul, veninul de albine, păstura și ceara - contribuie la întărirea organismului, astfel încât persoanele care le consumă reușesc să-și întărească sistemul imunitar.

Mierea ca medicament

Diversele sortimente de miere de albine conțin substanțe benefice organismului uman, dificil de găsit, în aceeași concentrație, în alte produse:

- ✓ puternic imunostimulator și energizant;
- ✓ antiseptic și antibacterian natural;
- ✓ stimulator al digestiei, având efect probiotic;
- ✓ remediu natural împotriva răcelilor sau bronșitelor;
- ✓ calmant natural;
- ✓ contributor la scăderea presiunii arteriale;
- ✓ puternic antiinflamator și antioxidant;
- ✓ regenerativ;
- ✓ tratament local al rănilor.

Lăptișorul de matcă

Conform nutriționiștilor care i-au studiat proprietățile, lăptișorul de matcă este și cel mai puternic aliment-medicament din lume.

10-Hydroxydecanoic acid (HDA), prezent exclusiv în lăptișorul de matcă, are următoarele efecte: antibacterian și imunoregulator, anticancerigen, antidiabetic, stimulează secreția de colagen și dermato-protector, anti-ulcer, facilitează diferențierea celulelor creierului, antidepresiv, antihipertensiv, estrogenic, antireumatic, energizant și vitalizant

Polenul conține o cantitate mare de vitamine, coenzime și chiar hormoni, precum și toți aminoacizii esențiali, parțial esențiali și neesențiali.

Polenul de albine este considerat unul dintre cei mai sănătoși nutrienți pe care natura îi poate pune la dispoziție.

Este utilizat de mii de ani ca supliment nutrițional, medicament, revigorant, indicat pentru menținerea tinereții și vitalității, pentru stimularea organismului în lupta împotriva bolilor și pentru conferirea unei stări de bine general.

Valoarea terapeutică și nutritivă a polenului este evidentă în toate tipurile de carențe nutriționale în care este necesar să se utilizeze produse a căror concentrație în principii active este superioară mierii.

Polenul are o compoziție chimică complexă, predominant proteică, zaharuri reducătoare și nereducătoare, lipide simple

și complexe, vitamine, enzime, substanțe minerale, principii cu acțiune bactericidă și bacteriostatică, substanțe de tip hormonal, fitohormoni (fitoestrogeni), pigmenți de natură carotenoidă (luteina, zeaxantina, etc) și flavonoidă (polifenoli etc.).

Este bogat mai ales în vitamine din complexul B (B1, B2, B3, B6, B12), antioxidanți, inclusiv beta caroten, vitamina C și vitamina E, acid folic, provitamina A. De asemenea, polenul conține minerale ca: fosfor, calciu, potasiu, fier, magneziu, seleniu etc. Polenul este compus din aproximativ 55% carbohidrați, 35% proteine, 3% vitamine și minerale, 2% acizi grași și 5% alte substanțe nutritive. Conține de două ori mai multe proteine decât carnea de vită și reușește să aibă un conținut de grăsimi foarte scăzut.

Poate fi considerat o sursă excelentă de proteine pentru vegetarieni, fiind foarte bogat și în aminoacizii esențiali. Din punct de vedere al analizei nutrienților, polenul este unul, dacă nu chiar cel mai complet nutrient natural. 30 de grame de polen aduc organismului aproximativ 28 de calorii.

Propolisul

Este compus din rășini vegetale, balsam de diferite compoziții, ceară, uleiuri eterice, fier, microelemente -

cupru, zinc, mangan, cobalt, la care se adaugă polen, flavonoide, secreții ale glandelor salivare ale albinelor. Propolisul este folosit ca biostimulator, care mărește rezistența fizică și înlătură oboseala. Datorită proprietăților sale antivirale, antitoxice și antiinflamatorii, propolisul este un bun stimulator al refacerii țesuturilor afectate de răni, tăieturi și, mai ales arsuri, degerături. Propolisul vindeca mucoasa bucala si este benefic in singerarile gingiilor. Balsamul de propolis protejeaza impotriva radiatiilor Roentgen si de alta natura.

Veninul de albine

Se recoltează cu aparate speciale, în condiții de igienă deosebite, doar de persoanele care nu sunt alergice la venin.

Se folosește în vindecarea astmului bronșic, a discopatiilor, artritelor, reumatismului, în tratarea hipertensiunii, a aterosclerozei, ca și pentru atenuarea durerilor reumatice, a celor datorate arteritei și ischiemiei.

Păstura

Numita popular și pâinea albinei, este un produs apicol derivat din polen și, așa cum îi spune și numele, reprezintă alimentul de bază al albinelor. În cursul polenizării a mii de flori în fiecare zi, albinele lucrătoare se încarcă cu granule de polen pe care le duc în stup.

Aici, polenul este amestecat cu miere și enzime, și apoi este depus în faguri, urmând ca, sub influența florei microbiene, a umidității și a temperaturii din stup, să înceapă să fermenteze. După 3 luni de fermentare, polenul prelucrat în acest fel devine păstură.

Ceara de albine

Este un produs secretat de glandele ceriere ale albinelor, situate pe ultimele patru inele abdominale, numite sternite. Pe fiecare inel se află câte două glande, alcătuite din 10 000-20 000 de celule secretorii. Aceste celule devin funcționale de la vârsta de trei zile a albinelor și își încetează funcțiile atunci când albinele ceriere trec la stadiul de culegătoare.

Utilizarea cerii apicole: în diverse activități economice, în cosmetică, în pictură, la producerea de unguente cu aplicații terapeutice, la prepararea unor cataplasme; masticată ca figure cu miere sau ca descăpăcitură, ceara oferă organismului de două ori mai multă vitamina A decât carnea de vacă, spre exemplu.

Combinând în diverse variante și proporții, produsele stupului, ele pot fi folosite la prepararea următoarelor produse:

creme de față, seruri, măști tonice florale, produse pentru demachiere, exfoliere, produse ten sensibil, îngrijire orală, îngrijire corp

„Dacă albinele ar dispărea nu ne-ar mai rămâne decât 4 ani de trăit. Dacă nu mai sunt albine nu mai este polenizare, nu mai sunt

DE LA BACALORIAT LA BAC

prof. dr. Daniela Mătășaru-Ionescu
Colegiul Național „Calistrat Hogaș”, Piatra-Neamț

Recent s-au desfășurat simulările examenelor naționale. Rezultatele slabe obținute la nivel național și local au pus în umbră rezultatele bune din unele școli. Aproape toată lumea critică elevii, profesorii, școala, părinții, sistemul. Și ca imaginea dezastrului să fie cât mai mare, unii elevi (susținuți și de adulți) cer desființarea Bacalaureatului pentru că nu mai corespunde valorilor contemporane. În loc de concluzie, ni se servește prin multe canale impresia că nimic nu (mai) merge.

Cui folosește această derută generală și imaginea de haos? Cum se împacă această direcție cu sutele de postări despre succesele olimpicii, cu implicarea școlilor în proiecte internaționale, cu nenumăratele cursuri de formare continuă la care participă atâția profesori? Cine are dreptate? Răspunsul este simplu: toți! Dacă nu admitem că fiecare are dreptul la propria perspectivă, nu putem să ne

acordăm un impuls pentru calea proprie.

Am (re)vizitat de curând **Biblioteca Teleki-Bolyai** din Târgu Mureș, prilej de reculegere tihnită, de admirație și reflecție. În apropiere, un liceu poartă numele „Bolyai Farkas”. Nu ai cum să nu te întrebi ce lași tu ca în urma ta: o bibliotecă, o școală, o carte de folos? Cum puteau oamenii aceia să facă atâtea în condiții grele? Cum de erau respectați și ascultați? Astăzi sunt mii de experți în educație, ne perfecționăm prin masterate, doctorate, cursuri, conferințe, schimburi internaționale și, totuși, pare să domine imaginea negativă despre educația românească. Nu este zi în care să nu vorbim despre criza din educație.

Tinerii de astăzi sunt asociați cu analfabeții funcționali. Oare ce simte un tânăr/un adolescent când aude sau citește așa ceva. Ei utilizează tehnologia, diversele divice-uri (în special telefoanele performante) și pentru a face filme, pentru a se

documenta, pentru organizarea multor activități. Ascultă muzică de toate felurile (**De gustibus non est disputandum**), călătoresc în toate colțurile lumii, își iau permis de conducere într-un număr foarte mare. În lumea adulților (de peste 40 de ani) sunt oameni care citesc dar și care nu citesc, care nu scriu și nu vorbesc corect, care ascultă muzică de toate felurile, care utilizează telefonul mobil pentru GPS sau ca să facă filmulețe, care se descurcă excelent cu noile tehnologii, care învață permanent, care călătoresc, protestează, votează etc. Clar este un conflict între generații (și poate mai mare ca oricând), dar comportamentele sunt asemănătoare.

Au dreptate cei care cer un altfel de bacalaureat? Cât de ușoare să fie probele, astfel încât să-l treacă toți sau aproape toți. Și atunci dacă-l trec toți nu mai bine îl desființăm? Câți dintre posesorii diplomei de bacalaureat obținută demult ar putea acum să rezolve subiectele cu o notă de

trecere? Ne grăbim să-i facem „proști” pe cei care nu promovează bacalaureatul, dar povestea este veche și complicată (are legătură cu înscrierea la liceu a multor elevi care au medii de admitere sub 5). Și ca să fim și mai sinceri, să mărturisim că mulți ne luăm salariile de la „proști” și sperăm ca acești „proști” să muncească în viitor astfel încât să ne primim pensiile. Și să ne întrebăm ce fac „experții”, ce fac adulții, ce face societatea pentru rezolvarea situației? Oricât am critica să nu uităm că democrația este și pentru „proști”. „Proștii” trebuie să fie reprezentați în societate, în Parlament, dacă tot plătesc impozite și sunt chemați să voteze.

De ce s-a devalorizat acest examen care altădată era prilej de admirație, examen al maturității, punct de plecare către o carieră de succes?

Termenul de bacalaureat provine de la cuvântul latin *baccalarius* (forma utilizată în Evul Mediu, devenit *bachelier* în franceza veche) ce desemna pe „tânărul care vrea să devină cavalier” și termenul latin *laureare* care însemna „a încununa cu lauri” (1). Altfel spus, cei care treceau examenul meritau o cunună de laur, la fel ca anticii care câștigau întrecerile sportive. Ce ironie! Astăzi, cine finalizează examenul cu zece primește ... bani.

În Evul Mediu (în secolul al XIII-lea) la Universitatea din Paris bacalaureatul era oferit absolvenților facultăților de arte, medicină, drept și teologie. Treptat examenul s-a răspândit apoi în alte universități din Franța și Marea Britanie. În 1808, împăratul Napoleon Bonaparte institua examenul de bacalaureat și punea bazele învățământului modern francez. Astăzi acest examen se susține în Franța, Marea Britanie, Spania, Italia, Germania, Finlanda, Canada etc., chiar dacă denumirile diferă, la fel și organizarea, structura subiectelor etc. Așadar, este illogic să nu existe o formă de evaluare a unui parcurs educațional.

Modernizarea educației în spațiul românesc începea timid prin secolul al XVIII-lea și mai curajos în timpul lui Alexandru Ioan Cuza prin reforma instrucțiunii publice din 1864, prin care învățământul primar devenea gratuit și obligatoriu, liceul avea 7 clase și se prevedea pregătirea pedagogică a cadrelor. Au fost înființate Universitățile din Iași (1860) și București (1864). În timpul lui Carol I (1866-1914), modernizarea a continuat. Legea învățământului din 1898, emisă de ministrul Spiru Haret, reorganiza învățământul secundar în trei secțiuni: clasică, modernă și

reală, instituia bacalaureatul, dar și alte schimbări.

Lucrurile erau complicate și literatura română, mai ales prin Caragiale, amenda cu simțul umorului *pedagogii de școală nouă*. La 1900 apărea schița **Bacalaureat** a lui I. L. Caragiale care critică traficul de influență practicat pentru promovarea acestui examen de către un tânăr prin insistențele mamei sale (Doamna Georgescu, mamă a trei băieți). Ea pronunța greșit numele examenului: *bacaloriat* (și astăzi, cred că fiecare dintre noi cunoaștem cel puțin o persoană cu pretenții intelectuale care pronunță la fel ca Doamna Georgescu). Paradoxul situației era legat de faptul că tânărul picase la Morală și în felul acesta îi era blocat viitorul, el dorind să urmeze o carieră juridică. Totul se termină „cu bine”, mama „loazei” respirând ușurată: *Uf am scăpat! Am dat și bacaloriatul ăsta*.

În perioada domniei regelui Ferdinand I (1914-1927), Constantin Angelescu, ministrul Instrucțiunii Publice a introdus un nou tip de bacalaureat în anul 1925, considerat dificil și de aceea demn de admirație din partea societății. Educația solidă din școală a fost dovedită de realizările din domeniul științei, tehnicii, artelor etc. Multe personalități române formate

atunci au cunoscut notorietatea internațională.

Perioada comunistă a adus o nouă viziune, marxistă. Percepția despre școala de atunci este una în care învățarea era caracterizată prin exigență, învățare mecanică, lipsa dialogului, cantitate contra calitate. Numărul mare de ore, manualele dense, neatractive, întreruperea programului de învățare pentru practica agricolă (astăzi s-ar numi exploatarea minorilor) sunt câteva aspecte. Cu toate acestea, admiterea la liceu, examenul de treaptă, bacalaureatul și admiterea la facultate aveau un grad de dificultate ridicată, numărul absolvenților de liceu și facultate fiind redus. Studenții aveau resurse bibliografice limitate, librăriile erau copleșite de carte marxistă, iar când apăreau cărți valoroase cozile erau mari și, de multe ori, se epuizau cu mult înainte să-ți vină rândul. Și în domeniul educației raportările erau false: în afara exagerării privitoare la existența celor mai bune condiții de care beneficiau elevii, probabil cea mai flagrantă era aceea cu privire la eradicarea analfabetismului.

După 1989, relaxarea s-a impus treptat, cantitatea a triumfat prin creșterea numărului de locuri la oricare nivel, iar calitatea este percepută ca

fiind mai degrabă negativă. Forma **bacalariat** nu mai este prea des auzită; ca să scăpăm de griji, rostim **Bac**. Scurt, superficial, schimbat, cool, îndrăzneț, poate și demn de dispreț. Sau, nu? Lipsa corelației dintre discipline, dintre învățământul preuniversitar și cel superior, slaba legătură dintre școală și societate, comentariile publice neavenite ale pseudoexperților, corupția, admiterea fără un examen propriu-zis în cele mai multe cazuri, pandemia, scoaterea tezelor, reorganizările peste noapte și anularea lor, lipsa pilotării unor schimbări, manuale puține și inadecvate pentru liceu, distanțarea părinților, lipsa de viziune a sindicatelor, manipularea, politizarea, mimetismul artificial sunt elemente care estompează succesele.

Dar oricât de exagerate ar fi problemele, totuși nu avem cum să nu recunoaștem că educația ca sistem este la fel ca întreaga societate: fără identitate (viziunea pesimistă) sau, ca să fim optimiști, în căutarea unei identități.

1. Robert, Le Petit, *Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*, Editura Petit Robert, Paris, 2005.

2. Ghenadie Râbacov, *Bacalaureatul de-a lungul timpului: între modernizare și*

suprasaturație high-tech, Universitatea Liberă Internațională din Moldova, [ibn.idsi.md, accesat la 12.02.2024]

GESTIONAREA SITUAȚIILOR DE CRIZĂ ÎN CLASA DE ELEVI

Prof. înv. primar: Norocel Maria-Gabriela
Școala Gimnazială Nr.1, Sat Pildești

Cadrul didactic este om și făurește oameni, lucrează cu un material minunat numit cuvânt, are misiunea de „a face din cuvinte lucruri” și de a comunica într-o asemenea manieră cu elevii săi, încât pasiunea și entuziasmul să îmbrățișeze pregătirea profesională de specialitate. A fi cadru didactic înseamnă să-i înveți pe elevi cum să învețe, cum să-și gestioneze emoțiile, răbdarea, să-și exprime opiniile și sentimentele, și nu în ultimul rând să-și gestioneze situațiile conflictuale care pot apărea. La momentul actual, nu de puține ori ne confruntăm cu situații de criză aparent ușoare, pe care noi cadrele didactice trebuie să le gestionăm. Însă acestea pot afecta buna desfășurare a activității cu elevii. Criza poate fi definită ca un eveniment sau un complex de evenimente care intervin inopinat, neașteptat, neplanificat, spontan, care generează un adevărat pericol pentru sănătatea ori siguranța clasei respective cât și a elevilor.

Pentru a gestiona o situație de criză, putem să urmărim următoarele etape:

- Identificarea și cunoașterea situațiilor de criză.
- Etiologia situației de criză (necesitatea cunoașterii profunde a situației, dar constituie o a doua etapă în procesele de gestionare a crizelor școlare);
- Decizia (reprezintă selectarea unui anumit curs al acțiunii dintr-un număr de alternative, hotărând astfel declanșarea anumitor acțiuni care conduc la realizarea obiectivelor stabilite);
- Programul de intervenție (înainte de a trece la măsurile imediate de soluționare e necesar să se alcătuiască un set de operații planificate în funcție de parametrii de definiție ai crizei);
- Aplicarea corespunzătoare a măsurilor luate (e bine să se alinieze strategic intervențiile prin ajustarea lor permanentă la situație, la oameni, la caracteristicile momentului ales);
- Controlul (trebuie să însoțească orice demers acțional).

• Evaluarea (un obiectiv esențial al etapei evaluative îl constituie concluziile, în urma impactului cu starea de criză și angajarea tuturor celor implicate în acțiuni de cunoaștere și de prevenire a viitoarelor situații de acest gen);

Cele mai frecvente conflicte pornesc de la comentarii nevinovate, gesturi, percepții – interese - nevoi diferite, diferența de religie, invidie, dorință de afirmare, antipatia reciprocă, etc..

În relația dintre profesor și elev putem exemplifica următoarele:

- cadrul didactic nu dispune de toate informațiile cu privire la situația elevului;
 - nesoluționarea unor conflicte mai vechi;
 - lipsa motivației elevilor pentru progres;
 - evaluarea a situațiilor diferite;
 - nerespectarea abordării diferențiate între elevi;
- În cazul conflictelor dintre profesori și elevi, cadrul didactic trebuie să-și manifeste autoritatea constructivă prin menținerea ordinii și a disciplinei, evidențiind aspectele

pozitive ale elevilor. Cadrul didactic are îndatorirea de a prezenta regulamentul, să stabilească de comun acord consecințele în cazul nerespectării regulilor. Conflictele au drept cauze principale lipsa dialogului, dar și neimplicarea în dialog, lipsa unor strategii pentru rezolvarea situației cauzate. Rolul profesorului este de a întări colaborarea și cooperarea în situații de criză, echilibrând situațiile și găsind împreună cu elevii și alți colegi implicați, o rezolvare.

Climatul școlar este dat de gradul de frustrare, intimitate, nepăsare, distanțare, considerație, încredere. În cazul conflictelor dintre elev – elev, cele mai frecvente situații sunt: certurile verbale, conflictele, agresivitatea fizică manifestate de elevi atât la ore cât și în pauze. Elevul trebuie să cunoască faptul că un conflict va fi accentuat dacă: cealaltă parte este considerată din start un inamic; se implică direct sau indirect; una sau ambele persoane se simt amenințate de cealaltă parte (neîncredere reciprocă); părțile nu sunt interesate să mențină o relație, sunt preocupate doar de propriul interes (dezinteres pentru relație); problemele implicate în conflict sunt în mod exagerat definite ca extrem de importante (percepție falsă, incorectă a realității);

lipsa unor abilități de rezolvare a conflictului.

Țoca I. susține în cazul conflictelor dintre elevi se procedează în conformitate cu prevederile regulamentului școlar, fără a exclude însă dialogul și medierea părților aflate în conflict și fără a ocoli familiile elevilor implicați în conflict. În toate cazurile însă, comunicarea joacă un rol deosebit, deoarece o comunicare eficientă poate conduce la aplanarea unor conflicte, în timp ce o comunicare defectuoasă le poate accentua sau chiar extinde. Este motivul care ne determină să pledăm pentru o supraveghere atentă a climatului școlar de către învățător, precum și pentru facilitarea unei comunicări interpersonale, intergrupale.

BIBLIOGRAFIE:

Lucu B. Romiță, 2006, Managementul clasei de elevi, Editura Polirom, Iași
 Lucu B. Romiță, 2008, Managementul situațiilor de criză educațională, în volumul Pregătirea psihopedagogică, coordonat de D. Potolea, I. Neacșu, R. Lucu, O. Pânișoară, Editura Polirom, Iași
 Țoca I., 2008, Management educațional, Ediția a 3-a, Editura Didactică și Pedagogică, București

BULLYING-UL ÎN ȘCOLI

**Surdu Elena, laborant școlar
Școala Gimnazială Nr. 3, Piatra-Neamț**

Bullying-ul este definit ca agresiune fizică, verbală sau emoțională asupra celui agresat în mod repetat, cu intenția de a răni, exercitată de către persoane de vârste apropiate, în condițiile existenței unui dezechilibru de putere fizică sau social. Bullying-ul nu trebuie tolerat, trebuie ținut în frâu, trebuie să i se pună capăt!

Școala este mediul propice pentru descărcarea de frustrări, pentru că aici copilul își poate manifesta lupta pentru putere. În școală copilul caută un individ mai slab decât el și încearcă să-l domine și prin intermediul lui să scape de problemele sale (lovește, scoate în evidență defectele fizice, jignește și pune diverse porecle). Incidentele pot fi fizice, verbale, relaționale sau prin intermediul tehnologiei.

Comportamentele de bullying reprezintă o încercare de a obține ceva prin metode coercitive, prin intimidare, fiind asociată cu așteptări de succes ale comportamentului agresiv. Problemele apărute sunt și oglinda dezechilibrului din

familie. Familiile în care există violență de orice fel oferă un mediu optim pentru formarea agresorilor. Copiii își copiază părinții, rudele apropiate, acestea fiind modele pe care ei le urmează de cele mai multe ori. Din aceste considerente, violența domestică naște agresori, copiii agresori învățând că a fi puternic înseamnă ca ceilalți să se teamă de tine... Părinții de multe ori își umilesc copiii și îi constrâng prin forță să facă anumite lucruri, considerând astfel că ei fac educație. Alții pun presiune pe copii, simțind nevoia de a demonstra că sunt cineva. Îi determină astfel să devină agresori pentru a stârni admirația. Copilul trebuie să aibă o stimă de sine ridicată, consolidată permanent de părinți.

Apariția calculatorului, a rețelelor de socializare a făcut ca acest fenomen să ia amploare. Nu este ușor să convingi copiii să ia atitudine împotriva bullying-ului. Cele trei elemente cheie sunt: intenția de a face rău, dezechilibru de putere și acțiunile sau amenințările agresive repetate. Bullying-ul

nu poate fi redus la o singură formă.

Majoritatea elevilor care agresează folosesc mai multe tactici pentru a-și supune victimele mai slabe la atacuri. Mulți dintre cei care agresează nu sunt motivați de nesiguranță, ci vor să-și îmbunătățească statutul social. Incidentele de bullying ne pot marca fie ca victimă, agresor sau simplu observator. De aceea trebuie găsite strategii concrete pentru a identifica problema și a o stopa.

Diferența dintre comportamentul nepolitic și cel răutăcios este intenția. Lipsa de politețe este neintenționată, comportamentul răutăcios urmărește să rănească sau să umilească pe cineva. Copiii sunt răi unii cu alții atunci când își critică popularitatea, hainele sau aspectul. Răutatea se manifestă prin cuvinte spuse la furie, cu agresiune, dar care după scurt timp se regretă. Majoritatea agresorilor se petrec în vestiar, terenul de sport, toaleta, coridoare sau locuri unde adulții nu sunt prezenți. Ținând cont că bullying-ul

presupune un dezechilibru de putere, copiii cu dizabilități sunt adesea considerați ținte ușoare ale agresiunii din cauza vulnerabilității fizice și a lipsei de abilitate socială. Obezitatea este un factor care îi face pe elevi vulnerabili.

Un tip de bullying în școli este “fata rea” care își exercită puterea pentru a decide cine este în interiorul grupului și cine în afara lui.

În ultimii ani, fenomenul bullying a atras atenția public și în mass - media. Schimbarea are loc prin interacțiunea dintre oameni, cu ajutorul specialiștilor, a părinților sau chiar a noastră. Acțiunile concrete, de zi cu zi pot îmbunătăți viața copiilor. Acum elevii agresati se pot exprima și pot cere ajutor familiei sau profesorilor. Școala trebuie să aibă toleranță zero la violență, să organizeze sesiuni de instruire anti-bullying cu un consilier specializat.

TEHNICI DE ÎNVĂȚARE EFICIENTĂ

Prof. înv. primar POSTOLACHE Roxana
Școala Gimnazială „Al.I.Cuza”, Roman

Învățarea are loc pe parcursul întregii vieți. Este o activitate cu caracter procesual (se desfășoară în timp) și are efecte formative asupra celui care o desfășoară.

În psihologie cuvântul învățare, aidoma verbului a învăța, desemnează situații diverse, cum ar fi învățarea mersului, deprinderilor de igiena, de a se hrăni, scrisul, cititul etc.

Învățarea este :

- o activitate efectuată în vederea însușirii unor cunoștințe, a ceva ;
- un proces care are loc la nivelul sistemului nervos, al cărui efect sunt anumite modificări de comportamente.

TEHNICI DE ÎNVĂȚARE

1. Fișa personală

Această tehnică încurajează dezvoltarea personală. Celui care învață i se cere să răspundă, la începutul fiecărei sesiuni de învățare la un număr de întrebări și mai apoi să identifice modalitățile de înțelegere profundă a acestor elemente ce țin de propria învățare.

Iată câteva întrebări :

- Ce mă motivează cel mai bine în învățare ?

- Ce mă plictisește cel mai tare ?

- Cum să învăț din propriile greșeli ?

- Cum să fac ca propria învățare să crească în eficiență ?

- Ce fel de recompensă doresc atunci când obțin rezultate bune ?

- Învăț cel mai bine când...

2. Cercul complimentelor

Reprezintă o metodă care urmărește dezvoltarea stimei de sine. Pentru aceasta formatorul așează scaunele într-un cerc, iar receptorul complimentelor se află în mijlocul acestui cerc. Fiecare dintre persoanele participante trebuie să identifice un compliment sincer și onest despre cel aflat în centrul cercului. Apoi, fiecare pe rând, va înainta și va spune acestuia complimentul, receptorul complimentelor trebuie să aibă doar una dintre următoarele reacții : să zâmbească ori să le adreseze un « mulțumesc ». Această metodă are avantajul consolidării unei imagini pozitive față de propria persoană a celui care primește complimentele, dar

și o dezvoltare a ariei pozitive de gândire la ceilalți elevi (prin aceea că identifică o latură bună a colegului lor). Cercul complimentelor trebuie practicat până ce toți cursanții au trecut prin ipostaza de receptor.

3. Învățarea pe baza dezvoltării de sentimente în mediul de învățare

Daniel Goleman observă că suntem capabili să recunoaștem propriile sentimente, să luăm decizii pozitive prin managementul stărilor negative și dezvoltarea unui sens optimist la nivelul întregii vieți. Trebuie să identificăm mecanismul prin care conținutul pe care îl învățăm, mediul de învățare și propria persoană pot contribui la o motivare mai profundă și pot aduce o stare de bine și un impact pozitiv în învățare.

Pentru a înțelege mai bine starea în care ne aflăm înainte de a învăța, starea de « start », putem încerca așa cum ne sugerează Campbell (Campbell și Dickinson (2004)) să cerem elevului să-și caracterizeze starea folosind metoda alfabetului (va spune câte un sentiment pentru fiecare

literă, încercând să găsească cel puțin zece cuvinte sinonime pentru fiecare categorie). În acest mod se extinde aria și posibilitatea de nuanțare a propriei stări emoționale, ceea ce-i poate oferi elevului o înțelegere mai profundă. Ulterior se poate încerca, individual sau în grup, să se identifice soluții la emoțiile care pot bloca motivația pentru învățare.

Toți oamenii sunt diferiți, nu seamănă unii cu alții și prin urmare își însușesc diferite informații în diverse moduri. Spre exemplu unele persoane învață mai bine dacă privesc – își folosesc ochii; alte persoane preferă informațiile prezentate auditiv – adică ascultând; alții învață mai repede prin intermediul atingerii.

Atunci când învățăm ceva nou, trebuie să ne concentrăm asupra asimilării informației, procesului ori tehnicii noi. Nu dorim să ne împovărăm cu încercarea de a învăța printr-o modalitate senzorială slabă; de aceea pentru accelerarea procesului de învățare, informațiile noi trebuie prezentate conform stilului de învățat cel mai bun pentru fiecare persoană. Pentru a învăța repede trebuie să folosim stilul de a învăța preferat.

Stilul de învățat personal reprezintă o parte a

superreglării personale pentru învățare accelerată.

Cercetările au relevat faptul că oamenii învață în moduri diferite. Pentru a recepta informațiile din lumea exterioară, ne bizuim pe toate simțurile noastre; totuși în timp multe persoane își dezvoltă unul dintre simțuri într-o măsură mai mare și constată pe care îl folosesc mai ușor pentru a învăța lucruri noi. Astfel, ne dezvoltăm o preferință pentru un tip anume de stil de învățat. Dacă dorim să învățăm ceva rapid, materialul respectiv trebuie să ne fie prezentat într-un mod optim. Există patru stiluri de învățat principale: vizual, auditiv, tactil și kinestezic.

Elevii vizuali învață privind.

Elevii auditivi învață ascultând, auzindu-se ei înșiși vorbind și discutându-și gândurile cu alții.

Elevii tactili învață atingând, percepând senzațiile pielii, folosindu-și mâinile și degetele și asociind ceea ce învață cu simțul tactil sau cu emoțiile lor.

Elevii kinestezici învață mișcându-și în spațiu principalii mușchi, cei mai masivi, și implicându-se activ în procesul de învățare prin simulare, transpunere în rolurile altora, experimentare, explorare, participare la activități din viața reală.

Elevii care folosesc alte simțuri: deși aceste cazuri

sunt rare, există elevi care se bazează pe gust și pipăit; persoanele respective au un acut simț olfactiv sau gustativ, sunt sensibile la arome sau gusturi și pot învăța excelent implicând simțurile amintite.

Caracterizarea celor patru tipuri de elevi în funcție de următoarele caracteristici:

- Receptarea informațiilor;
- Sensibilitatea față de ambiant;
- Ce remarcă la întâlnirea cu o persoană;
- Mișcarea ochilor;
- Vorbirea;
- Memoria.

În funcție de aceste caracteristici elevii vor exemplifica diferite situații cu care se întâlnesc în viața de zi cu zi.

Bibliografie:

- Anuța, P. – Pedagogie, Ed. Eurostampa, Timișoara, 1999
- Bonchiș, E. – Metodica predării psihologiei în liceu, Ed. Imprimeriei de Vest, Oradea, 1999
- Marcusanu, I. – Psihologie, manual Clasa a X-a, Ed. Carminis, Pitești, 2001
- Sălăvăstru, D. – Didactica psihologiei, Ed. Polirom, 1999
- Linksman, R. – Învățarea rapidă, Ed. Teora, București, 1999
- Negreț-Dobridor, I., Pânișoara, I. – Știința învățării, Ed. Polirom, Iași, 2005

VALENȚELE FORMATIVE ALE JOCULUI DIDACTIC

Prof. înv. primar POSTOLACHE Roxana
Școala Gimnazială „Al.I.Cuza”, Roman

Jocul este o activitate aparent gratuită, fără un scop material, a cărui motivare este intrinsecă. El este pentru copil o modalitate de investigație și cunoaștere a lumii reale, o preînvățare (L. S. Vâgotski, J. Piaget, Berline, H. Walon), o realizare a dorințelor, a năzuințelor firești, de manifestare și independență (S. Freud), un mijloc de comunicare (G. Bateson).

Prin joc, copilul se implică total, antrenându-și întreaga energie fizică, psihică și afectivă. El se simte puternic, încrezător în forțele proprii, jocul reprezentând astfel, un mijloc de realizare de sine (E. Claparede) și de formare a eu-lui (J. Chateau), un mijloc de cunoaștere și autocunoaștere.

Jocul este o sursă de plăcere, deoarece el presupune eliberare de realitatea constrângătoare și libertate de reflectare și transpunere în manieră personală a acesteia. Copilul transfigurează mental realitatea, în asumarea rolurilor și în atribuirea

imaginară a funcțiilor dorite unor obiecte aduse în joc. Jocul devine, la vârsta școlară mică, o condiție importantă pentru evoluția sa ulterioară. Privarea copilului de dreptul natural de a se juca sau de resursele și condițiile necesare desfășurării lui (timp, spațiu, jucării, oportunități de repetare a unor teme, suportul și asistența adultului), determină apariția unor carențe în dezvoltarea personalității, chiar dacă lipsa jocului a fost compensată de abordarea altor forme de educație.

Ceea ce jocul îi poate oferi copilului la timpul potrivit, nu poate fi recuperat niciodată. Jocul este limitat în timp și spațiu, conferind copilului un sentiment de securitate. El creează o ordine în realitatea dezordonată și presupune satisfacția dată de succes. Formele de manifestare ale jocului și funcțiile sale diferă de la o perioadă de vârstă la alta.

Dacă în perioada copilăriei jocul îndeplinește mai multe funcții cognitive sau formativ-educative, mai târziu funcțiile sale devin de

reconfortare și destindere fizică și psihică. Odată cu intrarea preșcolarului în școală, jocul devine, din activitate principală, una secundară, păstrând încă importante valențe educative. La debutul școlar, locul dominant al jocului este luat de o altă formă de activitate – învățătura. Deși este o sursă de plăcere, relaxare și distracție, jocul are importante funcții și valențe instructiv – formative.

Prin joc copilul dobândește cunoștințe, își dezvoltă percepțiile, exersează deprinderi, își formează reprezentări, socializează, se deprinde să coopereze cu ceilalți copii și cu adulții, își antrenează capacitățile cognitive și voliționale, își exteriorizează emoțiile și sentimentele. Jocul contribuie, prin conținutul său, la dezvoltarea intelectului, a afectivității. Orice joc include elemente afective: bucurie, satisfacție, insatisfacție, surpriză.

Un rol deosebit îl are jocul în dezvoltarea creativității și inventivității. Pe lângă activitățile specific creative (versuri, cântece, numărătoare), jocul

presupune găsirea unor soluții noi, originale, imaginarea unor situații, transpunerea în rol, ceea ce duce la cultivarea creativității și inventivității. Jucându-se, copilul învață să respecte reguli și algoritmi, se conformează la normele de comportare socială, morală, dezvoltându-se, astfel sub aspectul activității voluntare, își formează însușiri ca: perseverența, stăpânirea de sine, răbdarea, curajul, corectitudinea.

În cadrul grupului învață să coopereze, să colaboreze cu coechipierii, să-și asume răspunderea actelor sale, își dezvoltă altruismul, spiritul de echipă, comunicarea cu ceilalți, învață să fie tolerant față de cei din jur, să fie atent la dorințele și sugestiile altora, să accepte diversitatea opiniilor.

Proiectarea procesului educațional trebuie să țină seama de specificul jocului și să valorifice valențele formative ale acestuia. Astfel, prin jocul didactic, se realizează, în mod treptat și pe nesimțite, trecerea de la joc la învățatură. Prin jocul didactic se accelerează trecerea de la forma specifică de activitate a copiilor preșcolari, la învățatură, deoarece îmbină ludicul cu asimilarea de cunoștințe și formarea unor capacități de cunoaștere.

În școală, prin jocul didactic, învățătura îmbracă

forma unei activități atractive și antrenante. Jocul didactic este o formă de activitate accesibilă școlarului mic, prin care se realizează o parte din sarcinile instructiv-educative ale activităților comune și activităților alese sau lecțiilor din școală, într-o atmosferă distractivă, antrenantă și motivantă. El are un rol bine definit în procesul instructiv-formativ. Există o mare varietate de jocuri didactice, unele inspirate din jocurile spontane ale copiilor, dar urmărind obiective intelectuale, motrice, de repetare a unor cunoștințe însușite sau exersare a unor deprinderi.

Prin urmare, valoarea practică a jocului constă în faptul că, în procesul desfășurării lui, copilul are ocazia să-și aplice cunoștințele dobândite în diverse tipuri de activități/lecții, să își exerseze priceperile, deprinderile și capacitățile, în cadrul unei activități plăcute, în care sarcina și condițiile de învățare sunt stabilite de cadrul didactic, dar elementul ludic este prezent, prin integrarea unor elemente de joc: momente de surpriză, așteptare, mișcare, încercare a capacităților personale și competiție între copii.

Jocul didactic stimulează interesul copiilor și angajarea pleneră în activitate. Atractivitatea și

eficiența lui depinde de îmbinarea sarcinii cu jocul simbolic, cu reguli stimulative și incitante, cu elemente de joc artificiale.

Dragi cititori,

Următorul număr al revistei **Școala modernă** va apărea în luna iunie 2024.

Revista poate cuprinde lucrări din diferite domenii, cum ar fi: **management educațional; metodologii instructiv-educative; parteneriate și proiecte; alternative educaționale; școală, cultură și tradiție; sprijin, suport și asistență educațională și psihologică; cercetări, studii etc.**

Materialele vor fi trimise până la data de 15 mai 2024, pe adresa alfa.ccdnt@gmail.com.

Cerințe de tehnoredactare:

- ❖ Se trimit doar documente WORD, de maximum 3 pagini, denumite cu titlul lucrării; Font Arial nr. 12;
 - ❖ Spațierea paragrafelor va fi de 1.0 rânduri;
 - ❖ Textul trebuie să fie redactat obligatoriu cu diacritice și să conțină la final numele și titlul didactic al autorului, școala și localitatea la care predă acesta;
 - ❖ În cazul în care au fost folosite surse bibliografice, în mod obligatoriu, acestea trebuie precizate la finalul materialului.
- **Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine exclusiv autorilor.**

Număr realizat de:
Lăcrămioara TINCĂ – profesor metodist
Ana MACOVEI – bibliotecar
Ovidiu MÂȚĂ - informatician

ȘCOALA MODERNĂ – publicație trimestrială editată de C.C.D. Neamț

Director: Elena LAIU

laiu.elena@ccdneamt.ro

Colectivul de redacție:

Director: profesor Elena LAIU – laiu.elena@ccdneamt.ro

Prof. metodist – Lăcrămioara Tincă – tinca.lacramioara@ccdneamt.ro

Prof. metodist – Gabriela-Livia Curpănar – curpararu.gabriela@ccdneamt.ro

Prof. metodist – Rodica Savu – rodica.savu@ccdneamt.ro

Prof. metodist – Elena-Roxana Irina – irina.roxana@ccdneamt.ro

Bibliotecar – Ana Macovei – macovei.ana@ccdneamt.ro

Informatician – Ovidiu Măță – ovidiu.mata@ccdneamt.ro

Adresa redacției: Piatra-Neamț, Str. Petru Rareș, nr. 24, tel.: 0333 408 174

E-mail: alfa.ccdnt@gmail.com

ISSN 2069-4504

**Responsabilitatea pentru conținutul materialelor publicate
revine exclusiv autorilor**